

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
MICHAL BOBEK
της 26ης Νοεμβρίου 2019¹

Υπόθεση C-717/18

**Procureur-generaal
παρισταμένου του:
X**

[αίτηση του Hof van Beroep te Gent (εφετείου Γάνδης, Βέλγιο)
για την έκδοση προδικαστικής απόφασης]

«Προδικαστική παραπομπή – Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις – Απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου – Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης – Άρθρο 2, παράγραφος 2 – Κατάργηση του ελέγχου του διττού αξιοποίνου – Προϋποθέσεις – Αξιόποινες πράξεις οι οποίες τιμωρούνται στο κράτος μέλος έκδοσης με μέγιστη ποινή διάρκειας τουλάχιστον τριών ετών – Ζήτημα αν για την εκτίμηση της διάρκειας της ποινής πρέπει να ληφθεί υπόψη ο νόμος που ίσχυε στο κράτος μέλος έκδοσης κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών ή ο νόμος που ισχύει κατά τον χρόνο έκδοσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης – Αρχές της νομιμότητας και της ασφάλειας δικαίου»

I. Εισαγωγή

1. Στην υπό κρίση υπόθεση, το εκζητούμενο πρόσωπο, σε βάρος του οποίου εκδόθηκε ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης (στο εξής: ΕΕΣ), είναι τραγουδιστής ραπ μουσικής και συνθέτης. Καταδικάστηκε στην Ισπανία για διάφορες αξιόποινες πράξεις τις οποίες τέλεσε το 2012 και το 2013. Μεταξύ αυτών και για την αξιόποινη πράξη της «εξύμνησης της τρομοκρατίας και του εξευτελισμού των θυμάτων της τρομοκρατίας». Ο νόμος ο οποίος ίσχυε κατά τον χρόνο τέλεσης της συγκεκριμένης αξιόποινης πράξης απειλούσε με στερητική της ελευθερίας ποινή *μέγιστης διάρκειας 2 ετών*.

2. Το εκζητούμενο πρόσωπο εγκατέλειψε την Ισπανία προκειμένου να μεταβεί στο Βέλγιο. Η αρμόδια ισπανική δικαστική αρχή εξέδωσε ΕΕΣ με σκοπό την εκτέλεση της στερητικής της ελευθερίας ποινής. Το ΕΕΣ ανέφερε ότι η αξιόποινη πράξη της εξύμνησης της τρομοκρατίας και του εξευτελισμού των θυμάτων της τρομοκρατίας ενέπιπτε στην κατηγορία «τρομοκρατία». Επίσης, σημείωνε ότι η μέγιστη διάρκεια της στερητικής της ελευθερίας ποινής για την αξιόποινη πράξη της εξύμνησης της τρομοκρατίας και του εξευτελισμού των θυμάτων της τρομοκρατίας ήταν τα *3 έτη*, μετά την τροποποίηση του ισπανικού Ποινικού Κώδικα το 2015.

¹ Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

3. Το άρθρο 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών², ορίζει ότι για τις αξιόποινες πράξεις που περιλαμβάνονται στον σχετικό κατάλογο, μεταξύ των οποίων καταλέγεται και η «τρομοκρατία», δεν απαιτείται ο έλεγχος του διπτού αξιοποιού, εφόσον αυτές τιμωρούνται με στερητική της ελευθερίας ποινή *ανώτατης διάρκειας τουλάχιστον 3 ετών*. Ποιο είναι το σημείο αναφοράς το οποίο πρέπει να λαμβάνεται υπόψη προκειμένου να εκτιμηθεί αν πληρούται η συγκεκριμένη προϋπόθεση; Είναι η μέγιστη διάρκεια της *επαπειλούμενης στην κρινόμενη υπόθεση* στερητικής της ελευθερίας ποινής, η οποία προβλέπεται, κατά κανόνα, από τον νόμο που ίσχυε κατά τον χρόνο τέλεσης της αξιόποινης πράξης; Ή μήπως είναι η μέγιστη διάρκεια την οποία προβλέπει ο εθνικός νόμος που είναι σε ισχύ *κατά τον χρόνο έκδοσης του ΕΕΣ*;

II. Νομικό πλαίσιο

4. Το άρθρο 2 της απόφασης-πλαίσιο ορίζει:

«1. Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης μπορεί να εκδίδεται για πράξεις που τιμωρούνται από το δίκαιο του κράτους μέλους έκδοσης του σχετικού εντάλματος (εφεξής καλούμενο “κράτος έκδοσης του εντάλματος”) με στερητική της ελευθερίας ποινή ή με στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας ανώτατης διάρκειας τουλάχιστον δώδεκα μηνών ή, εάν έχει ήδη επιβληθεί ποινή ή μέτρο ασφαλείας, για απαγγελθείσες καταδίκες διάρκειας τουλάχιστον τεσσάρων μηνών.

2. Η παράδοση βάσει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης υπό τις προϋποθέσεις της παρούσας απόφασης-πλαίσιο και χωρίς έλεγχο του διπτού αξιοποιού της πράξης, χωρεί για τις ακόλουθες αξιόποινες πράξεις, εφόσον τιμωρούνται στο κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος με στερητική της ελευθερίας ποινή ή στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας ανώτατης διάρκειας τουλάχιστον τριών ετών και όπως ορίζονται από το δίκαιο του κράτους μέλους έκδοσης του εντάλματος:

[...]

– τρομοκρατία,

[...]

3. Το Συμβούλιο μπορεί να αποφασίσει ανά πάσα στιγμή, με ομόφωνη απόφασή του και κατόπιν διαβουλεύσεως με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υπό τους όρους του άρθρου 39 παράγραφος 1 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, να προσθέσει νέες κατηγορίες αξιόποινων πράξεων στον κατάλογο της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου. Το Συμβούλιο, με βάση την έκθεση που θα του υποβάλει η Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 34 παράγραφος 3, εξετάζει εάν πρέπει να διευρυνθεί ή να τροποποιηθεί ο κατάλογος αυτός.

4. Η παράδοση, προκειμένου για αξιόποινες πράξεις εκτός αυτών που καλύπτονται από την παράγραφο 2, μπορεί να εξαρτηθεί από την προϋπόθεση ότι οι πράξεις για τις οποίες εκδίδεται το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης συνιστούν αξιόποινη πράξη δυνάμει του δικαίου του κράτους μέλους εκτέλεσης, ανεξαρτήτως των στοιχείων αντικειμενικής υποστάσεως ή του νομικού χαρακτηρισμού αυτής.»

² ΕΕ 2002, L 190, σ. 1, όπως τροποποιήθηκε από την απόφαση-πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2009 (ΕΕ 2009, L 81, σ. 24) (στο εξής: απόφαση-πλαίσιο).

III. Πραγματικά περιστατικά, διαδικασία και προδικαστικά ερωτήματα

5. Το 2012 και το 2013, το εκζητούμενο πρόσωπο συνέθεσε, εκτέλεσε και κυκλοφόρησε στο διαδίκτυο ορισμένα τραγούδια ραπ μουσικής.

6. Το Audiencia Nacional (ειδικό ανώτερο δικαστήριο, Ισπανία), με απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 2017, καταδίκασε το εκζητούμενο πρόσωπο για τη δραστηριότητά του αυτή σε: (Α) ποινή φυλάκισης διάρκειας δύο ετών για εξύμνηση της τρομοκρατίας και εξουτελισμό των θυμάτων της τρομοκρατίας, πράξη η οποία τιμωρείται κατά τα άρθρα 578 και 579 του ισπανικού Ποινικού Κώδικα (στο εξής: ποινή Α)· (Β) ποινή φυλάκισης διάρκειας ενός έτους για δυσφήμιση και εξύβριση του βασιλικού θρόνου, πράξη η οποία τιμωρείται κατά το άρθρο 490, παράγραφος 3, του ισπανικού Ποινικού Κώδικα· και (Γ) ποινή φυλάκισης διάρκειας 6 μηνών για απειλή, πράξη η οποία τιμωρείται κατά το άρθρο 169, παράγραφος 2, του ισπανικού Ποινικού Κώδικα.

7. Το εκζητούμενο πρόσωπο καταδικάστηκε και οι ποινές τού επιβλήθηκαν κατ' εφαρμογήν των διατάξεων του Ποινικού Κώδικα, όπως αυτές ίσχυαν κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, τούτέστιν πριν από την τροποποίηση του Ποινικού Κώδικα το 2015.

8. Το Tribunal Supremo (Ανώτατο Δικαστήριο, Ισπανία), με απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 2018, απέρριψε την έφεση κατά της απόφασης της 21ης Φεβρουαρίου 2017.

9. Το εκζητούμενο πρόσωπο εγκατέλειψε την Ισπανία προκειμένου να μεταβεί στο Βέλγιο. Στις 25 Μαΐου 2018, το Audiencia Nacional (ειδικό ανώτερο δικαστήριο) εξέδωσε ΕΕΣ σε βάρος του εκζητούμενου προσώπου, με σκοπό την εκτέλεση της ποινής φυλάκισης για τις τρεις αξιόποινες πράξεις που αναφέρονται ανωτέρω (στο εξής: πρώτο ΕΕΣ).

10. Κατά τις πληροφορίες που προκύπτουν από τη δικογραφία ενώπιον του Δικαστηρίου, το Rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, afdeling Gent (πλημμελειοδικείο της Ανατολικής Φλάνδρας, τμήμα Γάνδης, Βέλγιο) ζήτησε επιπλέον στοιχεία από το Audiencia Nacional (ειδικό ανώτερο δικαστήριο) προκειμένου να αποφασίσει επί της εκτέλεσης του πρώτου ΕΕΣ. Σε συνέχεια του συγκεκριμένου αιτήματος, το ίδιο αυτό ισπανικό δικαστήριο εξέδωσε δεύτερο ΕΕΣ στις 27 Ιουνίου 2018 (στο εξής: δεύτερο ΕΕΣ). Το δεύτερο ΕΕΣ εδράζεται στα ίδια πραγματικά περιστατικά, στα οποία ερείδεται και το πρώτο ΕΕΣ.

11. Αμφότερα τα εντάλματα σύλληψης περιλαμβάνουν τις ίδιες πληροφορίες στο πεδίο γ', σημείο 2 (πληροφορίες σχετικές με τις ποινές που επιβλήθηκαν για τις ανωτέρω τρεις αξιόποινες πράξεις), και στο πεδίο ε', τμήμα (I), όπου σημειώθηκε με «X» το τετραγωνίδιο «τρομοκρατία» όσον αφορά τις αξιόποινες πράξεις για τις οποίες επιβλήθηκε η ποινή (Α).

12. Ωστόσο, στο δεύτερο ΕΕΣ αναγράφονται επιπλέον πληροφορίες στα πεδία ε' και στ'. Όσον αφορά το πεδίο ε' (αξιόποινες πράξεις), ενώ το πρώτο ΕΕΣ διαλαμβάνει συνοπτική περιγραφή των αξιόποινων πράξεων, το δεύτερο ΕΕΣ περιέχει λεπτομερή περιγραφή των πράξεων αυτών, συμπεριλαμβανομένων των στίχων των τραγουδιών ραπ βάσει των οποίων στοιχειοθετούνται οι συγκεκριμένες αξιόποινες πράξεις. Όσον αφορά το πεδίο στ' (προαιρετικές πληροφορίες σχετικές με άλλες κρίσιμες περιστάσεις της υπόθεσης), ενώ ήταν κενό στο πρώτο ΕΕΣ, στο δεύτερο ΕΕΣ περιλαμβάνει, σε σχέση με τις τελεσθείσες αξιόποινες πράξεις, αναλυτικές παραπομπές στις σχετικές διατάξεις του ισπανικού Ποινικού Κώδικα όπως αυτές είχαν κατά τον χρόνο έκδοσης του ΕΕΣ, ήτοι μετά την τροποποίησή τους το 2015.

13. The Rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, afdeling Gent (πλημμελειοδικείο της Ανατολικής Φλάνδρας, τμήμα Γάνδης) υπέβαλε εκ νέου αίτημα για συμπληρωματικές πληροφορίες από το Audiencia Nacional (ειδικό ανώτερο δικαστήριο). Σε απάντηση, το Audiencia Nacional (ειδικό ανώτερο δικαστήριο) απέστειλε έγγραφο το οποίο περιείχε συμπληρωματικές πληροφορίες όσον αφορά το σύστημα ποινών. Στο έγγραφο αυτό χαρακτηριζόταν ως εσφαλμένη η παραπομπή που γινόταν με το δεύτερο ΕΕΣ στις διατάξεις του ισπανικού Ποινικού Κώδικα όπως τροποποιήθηκαν το 2015.

14. Με διάταξη της 17ης Σεπτεμβρίου 2018, το Rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, afdeling Gent (πλημμελειοδικείο της Ανατολικής Φλάνδρας, τμήμα Γάνδης) αρνήθηκε την εκτέλεση του δεύτερου ΕΕΣ. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που προκύπτουν από τη δικογραφία ενώπιον του Δικαστηρίου, το δικαστήριο έκρινε ότι η αξιόποινη πράξη της εξύμνησης της τρομοκρατίας και του εξευτελισμού των θυμάτων της τρομοκρατίας δεν μπορούσε να θεωρηθεί ως αξιόποινη πράξη «τρομοκρατίας» βάσει του καταλόγου στο άρθρο 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού. Εξάλλου, η προϋπόθεση του διττού αξιοποίνου δεν συνέτρεχε όσον αφορά το σύνολο των αξιοποινων πράξεων για τις οποίες εκδόθηκε το ΕΕΣ.

15. Στις 17 Σεπτεμβρίου 2018, η δημόσια εισαγγελική αρχή άσκησε έφεση κατά του ως άνω βουλεύματος. Στην από 26 Σεπτεμβρίου 2018 γραπτή παραγγελία του, ο Procureur-Generaal (γενικός εισαγγελέας) εξέθεσε ότι η περιγραφόμενη στο ΕΕΣ συμπεριφορά η οποία οδήγησε στην επιβολή της ποινής (Α) αντιστοιχεί στην αξιόποινη πράξη της «τρομοκρατίας» κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του Wet van 19.12.2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel (νόμου της 19ης Δεκεμβρίου 2003 για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης) (στο εξής: Wet EAB), το οποίο μεταφέρει το άρθρο 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού στην εθνική έννομη τάξη του Βελγίου.

16. Το Hof van Beroep te Gent, kamer van inbeschuldigingstelling (δικαστικό συμβούλιο του εφετείου Γάνδης, Βέλγιο), τουτέστιν το αιτούν δικαστήριο, έκρινε ότι εν προκειμένω, λαμβανομένων υπόψη των ποινών που προαναφέρθηκαν στο σημείο 6 ανωτέρω, πληρούται η προϋπόθεση του άρθρου 2, παράγραφος 1, της απόφασης-πλαisiού όσον αφορά το ύψος της ποινής, δηλαδή ότι η απαγγελθείσα ποινή πρέπει να είναι διάρκειας τουλάχιστον 4 μηνών. Ωστόσο, το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς το ποια είναι η κρίσιμη εκδοχή του νόμου του κράτους μέλους έκδοσης του ΕΕΣ προκειμένου να μπορέσει το ίδιο να αποφανθεί αν πληρούται η προϋπόθεση του άρθρου 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού όσον αφορά τη μέγιστη διάρκεια της ποινής, η οποία πρέπει να είναι τουλάχιστον 3 έτη. Και τούτο διότι οι αξιόποινες πράξεις για τις οποίες επιβλήθηκε η ποινή Α τελέστηκαν το 2012 και το 2013, όταν το άρθρο 578 του ισπανικού Ποινικού Κώδικα τιμωρούσε το αδίκημα της εξύμνησης της τρομοκρατίας και του εξευτελισμού των θυμάτων της τρομοκρατίας με ποινή φυλάκισης διάρκειας 1 έως 2 ετών. Μόνον αργότερα, στις 30 Μαρτίου 2015, το άρθρο 578 του ισπανικού Ποινικού Κώδικα τροποποιήθηκε και τιμωρεί πλέον το προαναφερθέν αδίκημα με ποινή φυλάκισης διάρκειας 1 έως 3 ετών.

17. Υπό αυτές τις περιστάσεις, το Hof van Beroep te Gent, kamer van inbeschuldigingstelling (δικαστικό συμβούλιο του εφετείου της Γάνδης, Βέλγιο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1. Έχει το άρθρο 2, παράγραφος 2, [της απόφασης-πλαisiού για το ΕΕΣ], όπως μεταφέρθηκε στο βελγικό δίκαιο με τον Wet EAB, την έννοια ότι επιτρέπεται, για την εκ μέρους του κράτους μέλους εκτέλεσης εκτίμηση του οριζόμενου σε αυτό ορίου ποινής μέγιστης διάρκειας τουλάχιστον 3 ετών, να γίνει επίκληση του ποινικού νόμου που ισχύει στο κράτος μέλος έκδοσης κατά τον χρόνο έκδοσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης;
2. Έχει το άρθρο 2, παράγραφος 2, [της απόφασης-πλαisiού για το ΕΕΣ], όπως μεταφέρθηκε στο βελγικό δίκαιο με τον Wet EAB, την έννοια ότι επιτρέπεται, για την εκ μέρους του κράτους μέλους εκτέλεσης εκτίμηση του οριζόμενου σε αυτό ορίου ποινής μέγιστης διάρκειας τουλάχιστον 3

ετών, να γίνει επίκληση του ισχύοντος κατά τον χρόνο έκδοσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης ποινικού νόμου ο οποίος, σε σύγκριση με τον ποινικό νόμο που ίσχυε στο κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος κατά τον χρόνο τέλεσης των πράξεων, προέβλεπε αυστηρότερη ποινή;»

18. Το εκζητούμενο πρόσωπο, η Βελγική και η Ισπανική Κυβέρνηση καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις. Τα ως άνω ενδιαφερόμενα μέρη, καθώς και ο Procureur-Generaal (γενικός εισαγγελέας), αγόρευαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 16ης Σεπτεμβρίου 2019.

IV. Ανάλυση

19. Το άρθρο 2, παράγραφος 2, αποτελεί βασική διάταξη της απόφασης-πλαisiού. Καταργεί τον όρο του διττού αξιοποιού. Εφόσον όμως συντρέχουν δύο προϋποθέσεις. *Πρώτον*, η παράδοση κατ' εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, χωρίς έλεγχο του διττού αξιοποιού, χωρεί μόνο για τις 32 αξιόποινες πράξεις που απαριθμούνται στον κατάλογο του άρθρου 2, παράγραφος 2. *Δεύτερον*, η αξιόποινη πράξη στην οποία βασίζεται το ΕΕΣ πρέπει να τιμωρείται στο κράτος μέλος έκδοσης με στερητική της ελευθερίας ποινή ή στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφάλειας ανώτατης διάρκειας τουλάχιστον 3 ετών.

20. Τα δύο προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο, τα οποία, φρονώ, είναι προτιμότερο να εξεταστούν από κοινού, αφορούν τη δεύτερη προϋπόθεση. Με αυτά ζητείται να διευκρινιστεί σε ποιο χρονικό σημείο (και σε ποια διάταξη της εθνικής νομοθεσίας) αναφέρεται το άρθρο 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού: στον νόμο που *ισχύει κατά τον χρόνο έκδοσης* του ΕΕΣ ή στον νόμο που *ήταν πράγματι εφαρμοστέος* στη συγκεκριμένη υπόθεση του εκζητούμενου προσώπου;

21. Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό, θα εξετάσω πρώτα την ερμηνεία του άρθρου 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού. Κατόπιν εξέτασης του γράμματος της συγκεκριμένης διάταξης, από το οποίο, πράγματι, δεν είναι δυνατόν να συναχθεί οριστικό συμπέρασμα, προκύπτει με σαφήνεια, κατ' εμέ, από το πλαίσιο, τον σκοπό και τη γενική οικονομία του συστήματος, ότι το άρθρο 2, παράγραφος 2, έχει την έννοια ότι παραπέμπει στον νόμο του κράτους μέλους έκδοσης ο οποίος ήταν πράγματι εφαρμοστέος στην υπόθεση του εκζητούμενου προσώπου (Α). Εξάλλου, χάριν πληρότητας και καθώς συζητήθηκε εκτενώς από τα ενδιαφερόμενα μέρη της παρούσας διαδικασίας, θα εξετάσω εν συντομία τις πιθανές συνέπειες που μπορεί να έχει η αρχή της νομιμότητας στην υπό κρίση υπόθεση (Β). Θα ολοκληρώσω την ανάλυσή μου με ορισμένες τελικές παρατηρήσεις με γνώμονα το τι δεν αφορά η συγκεκριμένη υπόθεση (Γ).

A. Η ερμηνεία του άρθρου 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού

22. Το άρθρο 2 ρυθμίζει το πεδίο εφαρμογής της απόφασης-πλαisiού. Στην πρώτη παράγραφο, θέτει μια ουσιαστική προκαταρκτική προϋπόθεση για την έκδοση ΕΕΣ. Η προϋπόθεση αυτή διατυπώνεται υπό μορφή δύο πιθανών εναλλακτικών περιπτώσεων. Στις υποθέσεις στις οποίες το ΕΕΣ εκδίδεται *με σκοπό την άσκηση ποινικής δίωξης*, οι σχετικές αξιόποινες πράξεις πρέπει να τιμωρούνται από το δίκαιο του κράτους μέλους έκδοσης με στερητική της ελευθερίας ποινή ή με στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας ανώτατης διάρκειας τουλάχιστον 12 μηνών. Άλλως, εάν έχει ήδη επιβληθεί ποινή ή μέτρο ασφαλείας, και ως εκ τούτου το ΕΕΣ εκδίδεται *με σκοπό την εκτέλεση*, η απαγγελθείσα ποινή πρέπει να είναι διάρκειας τουλάχιστον 4 μηνών.

23. Εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο διαπίστωσε ότι συντρέχει η δεύτερη εναλλακτική περίπτωση. Η απαγγελθείσα ποινή έχει διάρκεια μεγαλύτερη των 4 μηνών.

24. Αφής στιγμής πληρούται η προϋπόθεση του άρθρου 2, παράγραφος 1, της απόφασης-πλαisiού, οι παράγραφοι 2 και 4 του άρθρου 2 προβλέπουν δύο «καθεστώτα». Αφενός, το άρθρο 2, παράγραφος 2, περιλαμβάνει τον κατάλογο των αξιόποινων πράξεων για τις οποίες χωρεί υποχρεωτικώς παράδοση δυνάμει ΕΕΣ χωρίς έλεγχο του διττού αξιοποιίνου. Αφετέρου, το άρθρο 2, παράγραφος 4, προβλέπει ότι, για αξιόποινες πράξεις εκτός αυτών που περιλαμβάνονται στον κατάλογο της παραγράφου 2, η παράδοση μπορεί να εξαρτηθεί από τον έλεγχο του διττού αξιοποιίνου. Το άρθρο 2, παράγραφος 3, αποτελεί δικλείδα ασφαλείας μεταξύ των δύο προαναφερθέντων καθεστώτων. Προβλέπει τη δυνατότητα διεύρυνσης του καταλόγου των αξιόποινων πράξεων του άρθρου 2, παράγραφος 2, με ομόφωνη απόφαση του Συμβουλίου, μεταφέροντας έτσι ουσιαστικά αξιόποινες πράξεις από το καθεστώς του άρθρου 2, παράγραφος 4, στο καθεστώς του άρθρου 2, παράγραφος 2.

25. Το άρθρο 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού θέτει δύο προϋποθέσεις οι οποίες πρέπει να συντρέχουν σωρευτικώς³. *Πρώτον*, η σχετική αξιόποινη πράξη πρέπει να εμπίπτει σε μία από τις 32 κατηγορίες αξιόποινων πράξεων που περιλαμβάνονται στον κατάλογο της διάταξης αυτής. Το άρθρο 2, παράγραφος 2, καθιστά σαφές ότι κρίσιμος για την εφαρμογή των κατηγοριών αυτών είναι ο ορισμός της αξιόποινης πράξης κατά το δίκαιο του κράτους μέλους έκδοσης. *Δεύτερον*, η σχετική αξιόποινη πράξη πρέπει να τιμωρείται στο κράτος μέλος έκδοσης με στερητική της ελευθερίας ποινή ή στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας ανώτατης διάρκειας τουλάχιστον τριών ετών.

26. Τα ενδιαφερόμενα μέρη τα οποία υπέβαλαν παρατηρήσεις στην υπό κρίση υπόθεση ανέπτυξαν αντικρουόμενες ερμηνείες της δεύτερης προϋπόθεσης, στην οποία θα αναφέρομαι ως «προϋπόθεση που αφορά τη διάρκεια της ποινής».

27. Το εκζητούμενο πρόσωπο και η Επιτροπή ισχυρίζονται ότι, για να διαπιστωθεί εάν πληρούται η δεύτερη προϋπόθεση του άρθρου 2, παράγραφος 2, πρέπει να ληφθεί υπόψη ο νόμος που είχε εφαρμογή επί του εκζητούμενου προσώπου στην ποινική υπόθεση. Εν προκειμένω, πρόκειται για την προς της τροποποιήσεως του 2015 εκδοχή του ισπανικού Ποινικού Κώδικα, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης και όπως εφαρμόστηκε στην πράξη από τα εθνικά δικαστήρια του κράτους μέλους έκδοσης για την επιβολή στο εκζητούμενο πρόσωπο της ποινής της οποίας πλέον επιδιώκεται η εκτέλεση.

28. Αντιθέτως, η Ισπανική και η Βελγική Κυβέρνηση, καθώς και ο Procureur-Generaal (γενικός εισαγγελέας), υποστηρίζουν ότι το κρίσιμο χρονικό σημείο για τη συγκεκριμένη εκτίμηση είναι αυτό της έκδοσης του ΕΕΣ. Εν προκειμένω, είναι ο νόμος ο οποίος ισχύει μετά την τροποποίηση του ισπανικού Ποινικού Κώδικα το 2015 και ο οποίος αύξησε τη μέγιστη διάρκεια της ποινής για την αξιόποινη πράξη της εξύμνησης της τρομοκρατίας και του εξευτελισμού των θυμάτων της τρομοκρατίας από τα 2 έτη στα 3.

29. Προκειμένου να δοθεί απάντηση στα προδικαστικά ερωτήματα που έθεσε το αιτούν δικαστήριο, κρίνεται απαραίτητο να εξεταστεί το γράμμα, το πλαίσιο και ο σκοπός του άρθρου 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού.

³ Εάν δεν πληρούνται οι εν λόγω προϋποθέσεις, αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα ότι το ΕΕΣ δεν μπορεί να εκτελεστεί. Αντιθέτως, σημαίνει ότι εφαρμόζεται το καθεστώς του άρθρου 2, παράγραφος 4, της απόφασης-πλαisiού. Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, η παράδοση μπορεί να εξαρτηθεί από την προϋπόθεση του διττού αξιοποιίνου, οπότε η δικαστική αρχή εκτέλεσης δύναται να αρνηθεί την εκτέλεση εάν η πράξη λόγω της οποίας εκδίδεται το ΕΕΣ δεν συνιστά αξιόποινη πράξη κατά το δίκαιο του κράτους μέλους εκτέλεσης, κατ' εφαρμογήν του προαιρετικού λόγου μη εκτέλεσης που προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, της απόφασης-πλαisiού.

α) Το γράμμα

30. Το γράμμα του άρθρου 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού δεν προσφέρει σαφή κι οριστική απάντηση στα ερωτήματα που έθεσε το αιτούν δικαστήριο. Όντως, η διάταξη αυτή αναφέρεται, με μάλλον γενικόλογη διατύπωση, στις «[...] ακόλουθες αξιόποινες πράξεις, εφόσον τιμωρούνται στο κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος με στερητική της ελευθερίας ποινή ή στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφάλειας ανώτατης διάρκειας τουλάχιστον τριών ετών και όπως ορίζονται από το δίκαιο του κράτους μέλους έκδοσης του εντάλματος [...]»⁴. Το ακριβές χρονικό σημείο κατά το οποίο αυτές οι αξιόποινες πράξεις πρέπει να τιμωρούνται υπό τους συγκεκριμένους όρους δεν αναφέρεται ρητώς.

31. Παρά την ασάφεια αυτή, η Ισπανική και η Βελγική Κυβέρνηση, καθώς και ο Procureur-Generaal αντλούν επιχειρήματα από το γράμμα της διάταξης προς στήριξη του ισχυρισμού τους ότι το νομικό πλαίσιο αναφοράς για να εκτιμηθεί αν πληρούται η δεύτερη προϋπόθεση του άρθρου 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού είναι ο νόμος του κράτους μέλους έκδοσης που ισχύει κατά την έκδοση του ΕΕΣ.

32. Τα συγκεκριμένα ενδιαφερόμενα μέρη ισχυρίζονται ότι η χρήση της οριστικής ενεστώτα του ρήματος «τιμωρούνται» του άρθρου 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού υποδηλώνει ότι κρίσιμος χρόνος είναι αυτός κατά τον οποίο εκδίδεται το ΕΕΣ.

33. Η επιχειρηματολογία αυτή δεν με πείθει. Η χρήση της οριστικής ενεστώτα αφεαυτής και κατά έναν μάλλον γενικό και ουδέτερο τρόπο δύσκολα μπορεί να αναχθεί σε καθοριστικό στοιχείο για την ερμηνεία του άρθρου 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού. Στη νομική γλώσσα η οριστική ενεστώτα χρησιμοποιείται κατά κανόνα για τη διατύπωση γενικών δικαιωμάτων ή υποχρεώσεων, χωρίς αυτό να υποδηλώνει κάτι για τη χρονική εφαρμογή των σχετικών διατάξεων ή να την περιορίζει με οποιονδήποτε τρόπο.

34. Εξάλλου, το επιχείρημα αυτό αντικρούεται αμέσως αν εξεταστούν άλλες διατάξεις της απόφασης-πλαisiού. Όπως συνομολόγησε η Ισπανική Κυβέρνηση κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, το άρθρο 2, παράγραφος 1, της απόφασης-πλαisiού, το οποίο ομοίως αφορά «πράξεις που τιμωρούνται από το δίκαιο του κράτους μέλους έκδοσης», πρέπει να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι παραπέμπει στον νόμο που είναι πράγματι εφαρμοστέος στην ποινική υπόθεση στο πλαίσιο της οποίας εκδίδεται το ΕΕΣ, και όχι στον νόμο που ισχύει κατά τον μεταγενέστερο χρόνο, της έκδοσης του εντάλματος.

35. Συναφώς, η Βελγική Κυβέρνηση ισχυρίστηκε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι, παρά το γεγονός ότι τόσο το άρθρο 2, παράγραφος 1, όσο και το άρθρο 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού χρησιμοποιούν τον ίδιο όρο «τιμωρούνται», οι διατάξεις αυτές πρέπει να ερμηνεύονται διαφορετικά, καθώς το άρθρο 2, παράγραφος 1, αναφέρεται σε *πράξεις* και το άρθρο 2, παράγραφος 2, σε *αξιόποινες πράξεις*.

36. Το επιχείρημα αυτό φαίνεται να υπονοεί ότι η αναφορά του άρθρου 2, παράγραφος 1, της απόφασης-πλαisiού σε *πράξεις* που τιμωρούνται συνδέει την ερμηνεία της διάταξης αυτής με τις συγκεκριμένες πράξεις που τιμωρούνται στη συγκεκριμένη υπόθεση, πράγμα το οποίο συνεπάγεται ότι κρίσιμος νόμος θα είναι ο εφαρμοστέος στις πράξεις αυτές. Αντιθέτως, το γεγονός ότι το άρθρο 2, παράγραφος 1, αναφέρεται αόριστα σε *αξιόποινες πράξεις* που τιμωρούνται σημαίνει ότι το χρονικό σημείο το οποίο πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι αυτό της έκδοσης του ΕΕΣ. Δηλαδή, οι διατάξεις πρέπει να ερμηνεύονται υπό την έννοια ότι αναφέρονται σε διαφορετικά χρονικά σημεία για τον λόγο ότι το άρθρο 2, παράγραφος 1, κάνει λόγο για «πράξεις» και όχι για «αξιόποινες πράξεις», όπως συμβαίνει με το άρθρο 2, παράγραφος 2.

⁴ Η υπογράμμιση δική μου.

37. Κατά την άποψή μου, το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να γίνει δεκτό. Η χρήση της ίδιας λέξης «τιμωρούνται» τόσο στην παράγραφο 1 όσο και στην παράγραφο 2 του άρθρου 2 της απόφασης-πλαisiού σημαίνει ότι, κατ' αρχήν, οι παράγραφοι αυτές πρέπει να ερμηνεύονται με τον ίδιο τρόπο. Το επιχείρημα κατά της ερμηνείας που μόλις περιγράφηκε στηρίζεται σε μια μάλλον ιδιότυπη a contrario συλλογιστική, η οποία βασίζεται στο γεγονός ότι η λέξη «τιμωρούνται» χρησιμοποιείται σε σχέση με δύο διαφορετικά ουσιαστικά («πράξεις» και «αξιόποινες πράξεις»). Ωστόσο, από τη λογική η οποία διαπνέει τον τρόπο λειτουργίας της απόφασης-πλαisiού⁵, και επεξηγείται περαιτέρω στην επόμενη ενότητα⁶, απορρέει ότι η χρήση διαφορετικών ουσιαστικών οφείλεται, αντιθέτως, στη συστηματική αλληλεπίδραση μεταξύ των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 2 της απόφασης-πλαisiού.

38. Ως εκ τούτου, μια αμιγώς γραμματική ερμηνεία του άρθρου 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού παραμένει αλυσιτελής. Για τον λόγο αυτό, κρίνεται αναγκαίο να στραφούμε σε συστηματικά και τελεολογικά επιχειρήματα.

β) Το πλαίσιο

39. Τριών ειδών θεωρήσεις ενισχύουν την ερμηνεία ότι, προκειμένου να εκτιμηθεί αν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού κρίσιμος είναι ο εφαρμοστέος στη συγκεκριμένη υπόθεση νόμος: το εσωτερικό σύστημα του άρθρου 2 καθαυτό (i)· το ευρύτερο σύστημα της απόφασης-πλαisiού, όταν το άρθρο 2 εξετάζεται σε συνδυασμό με το άρθρο 8, παράγραφος 1, και το έντυπο που περιλαμβάνεται στο παράρτημα της απόφασης-πλαisiού (ii)· και η γενικότερη λογική και λειτουργικότητα του συστήματος του ΕΕΣ συνολικώς (iii).

ι) Το εσωτερικό σύστημα του άρθρου 2

40. Το άρθρο 2, παράγραφος 1, της απόφασης-πλαisiού θέτει ως αναγκαία προϋπόθεση ότι ΕΕΣ μπορεί να εκδοθεί μόνο (α) για πράξεις που τιμωρούνται από το δίκαιο του κράτους μέλους έκδοσης του σχετικού εντάλματος με στερητική της ελευθερίας ποινή ή με στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας ανώτατης διάρκειας τουλάχιστον δώδεκα μηνών ή (β) εάν έχει ήδη επιβληθεί ποινή ή μέτρο ασφαλείας, για απαγγελθείσες ποινές διάρκειας τουλάχιστον τεσσάρων μηνών. Όπως αναγνωρίζουν η Βελγική και η Ισπανική Κυβέρνηση, δύσκολα μπορεί να γίνει αντιληπτό με ποιον τρόπο θα μπορούσε να εκτιμηθεί η διάρκεια των ποινών στις οποίες αναφέρεται η διάταξη αυτή χωρίς να ληφθεί υπόψη ο πράγματι εφαρμοστέος στην υπόθεση νόμος. Αυτό καθίσταται εμφανέστερο όσον αφορά το (β), καθώς έχει επιβληθεί ποινή ήδη, όπως συμβαίνει στην υπό κρίση υπόθεση.

41. Άπαξ και γίνει δεκτό ότι σημείο αναφοράς για να εκτιμηθεί αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 2, παράγραφος 1, της απόφασης-πλαisiού στην υπό κρίση υπόθεση είναι ο νόμος που το κράτος μέλος έκδοσης εφάρμοσε για να επιβάλει την ποινή, καθίσταται σαφές ότι η εφαρμογή τυχόν διαφορετικής προσέγγισης για τους σκοπούς της εκτίμησης του άρθρου 2, παράγραφος 2, θα οδηγούσε σε εντυπωσιακά αποκλίνουσες προσεγγίσεις ως προς ποια είναι η κρίσιμη νομοθεσία του κράτους μέλους έκδοσης στο πλαίσιο της ίδιας ενωσιακής διάταξης και ενδεχομένως στο πλαίσιο της ίδιας διαδικασίας σε εθνικό επίπεδο.

42. Το γραμματικό επιχείρημα το οποίο στηρίζεται στο γεγονός ότι το άρθρο 2, παράγραφος 1, της απόφασης-πλαisiού αναφέρεται σε «πράξεις» ενώ το άρθρο 2, παράγραφος 2, αναφέρεται τις «αξιόποινες πράξεις» δεν αρκεί για να στηρίζει την άποψη ότι οι εν λόγω διατάξεις αναφέρονται σε διαφορετικά χρονικά σημεία ως προς την εκτίμηση του κρίσιμου νομικού πλαisiού του κράτους μέλους έκδοσης⁷. Από μια συστηματική ανάγνωση του άρθρου 2 προκύπτει ότι υπάρχουν άλλοι λόγοι για

⁵ Σημεία 22 έως 25 των παρούσων προτάσεων.

⁶ Σημεία 40 έως 43 των παρούσων προτάσεων.

⁷ Όπως εκτέθηκε στα σημεία 35 έως 37 των παρούσων προτάσεων.

τους οποίους γίνεται χρήση των διαφορετικών όρων «πράξεις» και «αξιόποινες πράξεις» στις παραγράφους 1 και 2 της εν λόγω διάταξης αντίστοιχα. Η αναφορά του άρθρου 2, παράγραφος 1, σε «πράξεις» προσιδιάζει στη συνολική δομή του άρθρου 2, το οποίο καλύπτει ΕΕΣ που εκδίδονται για δύο σκοπούς: άσκηση ποινικής δίωξης και εκτέλεση αποφάσεων. Όταν πρόκειται για *άσκηση ποινικής δίωξης*, είναι εύλογο να γίνεται λόγος στο άρθρο 2, παράγραφος 1, για «πράξη που τιμωρείται», ενώ όταν πρόκειται για *εκτέλεση* να γίνεται λόγος για «ποινή». Το άρθρο 2, παράγραφος 2, χρησιμοποιεί τη διαφορετική και πιο ουδέτερη φράση «αξιόποινες πράξεις που τιμωρούνται» καθώς καλύπτει *και τις δύο κατηγορίες περιπτώσεων*, στις οποίες μπορεί να εκδοθεί ΕΕΣ (για άσκηση ποινικής δίωξης και για εκτέλεση).

43. Ως εκ τούτου, ο λόγος για τον οποίο στο άρθρο 2, παράγραφος 2, διαλαμβάνεται ο όρος «αξιόποινες πράξεις» και όχι ο όρος «πράξεις» ουδόλως σχετίζεται με τη βούληση του νομοθέτη να θεσπίσει διαφορετικά χρονικά πλαίσια για την εκτίμηση των προϋποθέσεων που προβλέπονται σε διαφορετικές παραγράφους μίας και της αυτής διάταξης. Το γεγονός ότι το άρθρο 2, παράγραφος 2, επικεντρώνεται σε «αξιόποινες πράξεις» εξηγείται καλύτερα από το γεγονός ότι σκοπός της διάταξης αυτής είναι να απαριθμήσει σε έναν κατάλογο τις *αξιόποινες πράξεις* για τις οποίες καταργείται η προϋπόθεση του ελέγχου του διττού αξιοποίνου, είτε πρόκειται για περίπτωση άσκησης ποινικής δίωξης είτε πρόκειται για περίπτωση εκτέλεσης. Στο πλαίσιο αυτό, ευλόγως το γράμμα της διάταξης ομιλεί για «αξιόποινες πράξεις».

44. Ο Procureur-Generaal (γενικός εισαγγελέας) ανέπτυξε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ένα επιπλέον συστηματικό επιχείρημα, ήτοι ότι το άρθρο 2, παράγραφος 4, της απόφασης-πλαίσιο υποχρεώνει το κράτος μέλος έκδοσης να ελέγξει την προϋπόθεση του διττού αξιοποίνου σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην έννομη τάξη του κατά τον χρόνο εκτέλεσης του ΕΕΣ.

45. Το επιχείρημα αυτό ασφαλώς ευσταθεί στο πλαίσιο της εκτίμησης που απαιτείται *βάσει του άρθρου 2, παράγραφος 4*, όσον αφορά το κράτος μέλος *εκτέλεσης*. Κατ' εμέ, ωστόσο, δεν υπάρχει καμία αναλογία με τις απαιτήσεις του *άρθρου 2, παράγραφος 2*, όσον αφορά το κράτος μέλος *έκδοσης*.

46. Το άρθρο 2, παράγραφος 4, της απόφασης-πλαίσιο προβλέπει τη δυνατότητα άρνησης της εκτέλεσης ΕΕΣ όταν πρόκειται για συμπεριφορά στην οποία το κράτος μέλος εκτέλεσης δεν προσδίδει ηθική απαξία και η οποία, για τον λόγο αυτό, δεν τυποποιείται ως αξιόποινη πράξη στην έννομη τάξη του⁸. Ως εκ τούτου, το ζήτημα του κρίσιμου νόμου στο κράτος μέλος εκτέλεσης αφορά τη λογική της εκτίμησης των κριτηρίων *αναγνώρισης* από την οπτική του κράτους μέλους εκτέλεσης. Δεν επηρεάζει καθόλου τις απαιτήσεις του νομικού πλαισίου αναφοράς στο κράτος μέλος έκδοσης. Με άλλα λόγια, η εκτίμηση του νομικού πλαισίου για τους σκοπούς του άρθρου 2, παράγραφος 4, αφορά τους κανόνες του κράτους μέλους εκτέλεσης, οι οποίοι, εξ ορισμού, *δεν εφαρμόζονται* στην υπόθεση, αλλά χρησιμοποιούνται ως κριτήριο για το διττό αξιόποινο ως προϋπόθεση για την αναγνώριση. Αντιστρόφως, όπως το άρθρο 2, παράγραφος 1, έτσι και το άρθρο 2, παράγραφος 2, βασίζεται στο νομικό πλαίσιο του κράτους μέλος έκδοσης, το οποίο αποτελεί τη βάση για την αναγνώριση της δικαστικής απόφασης μέσω της εκτέλεσης του ΕΕΣ.

47. Είναι ένα ζήτημα το κράτος μέλος *εκτέλεσης* να ελέγξει το διττό αξιόποινο λαμβάνοντας υπόψη τα ηθικά πρότυπα που διαπνέουν την ποινική του νομοθεσία κατά τον χρόνο εκτέλεσης ενός ΕΕΣ. Είναι τελείως διαφορετικό ζήτημα το κράτος μέλος *έκδοσης* να εκδώσει ένα ΕΕΣ στο πλαίσιο ειδικού, απλοποιημένου καθεστώτος το οποίο παραπέμπει σε μη εφαρμοστέα στις υπό εξέταση αξιόποινες πράξεις νομοθεσία και αποτυπώνει μια διαφορετική εκτίμηση της βαρύτητας της αξιόποινης πράξης, υπό την έννοια ότι απειλεί βαρύτερη ποινή σε σύγκριση με εκείνη που επιβλήθηκε με την απόφαση βάσει της οποίας εκδόθηκε το ΕΕΣ.

⁸ Βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 11ης Ιανουαρίου 2017, Grundza (C-289/15, EU:C:2017:4, σκέψη 45), όπως επίσης και προτάσεις μου στην υπόθεση αυτή (C-289/15, EU:C:2016:622, σημείο 68).

48. Τέλος, η Ισπανική Κυβέρνηση υποστήριξε ένα διαφορετικό επιχείρημα. Ισχυρίζεται ότι κάθε αντίθετη προς τη δική της ερμηνεία σημαίνει ότι, σε περίπτωση κατά την οποία ο ενωσιακός νομοθέτης πρόσθετε περισσότερες αξιόποινες πράξεις στον κατάλογο του άρθρου 2, παράγραφος 2, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 2, παράγραφος 3, δεν θα ήταν δυνατό να εκτελεστεί ΕΕΣ για πραγματικά περιστατικά και ποινές που έλαβαν χώρα ή επιβλήθηκαν πριν τη νέα αυτή νομοθεσία.

49. Δεν θεωρώ ότι μπορεί να έχει σημασία ένα τόσο υποθετικό επιχείρημα. Η μελλοντική προσθήκη νέων αξιόποινων πράξεων στον κατάλογο του άρθρου 2, παράγραφος 2, θα μπορούσε πράγματι να προκαλέσει ζητήματα διαχρονικού δικαίου. Ωστόσο, τα ζητήματα αυτά θα έπρεπε να τύχουν οριζόντιας και διεξοδικής αντιμετώπισης σε εκείνο το στάδιο, δεδομένου ότι θα εμπλεκόταν πλήθος γενικών διατάξεων και όρων της απόφασης-πλαisiού⁹. Τέτοιου είδους ζητήματα δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν εκ των προτέρων, με γνώμονα μόνο μία από τις πιθανές κατηγορίες ζητημάτων που ενδέχεται να ανακύψουν. Ούτε πρέπει, λόγω τέτοιων ζητημάτων που ενδέχεται να ανακύψουν, να διαστρεβλωθεί η ερμηνεία ενός γενικού όρου της απόφασης-πλαisiού σε μια τελείως διαφορετική υπόθεση, όπως είναι η υπό κρίση.

ii) Το άρθρο 8, παράγραφος 1, και το έντυπο που περιλαμβάνεται στο παράρτημα

50. Η Επιτροπή ισχυρίζεται, κατ' ουσίαν, ότι το έντυπο το οποίο περιλαμβάνεται στο παράρτημα της απόφασης-πλαisiού, σε συνδυασμό με το άρθρο 8, παράγραφος 1, της συγκεκριμένης νομικής πράξης, ενισχύει την άποψη ότι κρίσιμος για την εκτίμηση της προϋπόθεσης που αφορά τη διάρκεια της ποινής του άρθρου 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού είναι ο νόμος που έχει πράγματι εφαρμογή στην υπόθεση στο πλαίσιο της οποίας ζητείται η παράδοση.

51. Το άρθρο 8, παράγραφος 1, της απόφασης-πλαisiού προσδιορίζει το περιεχόμενο του ΕΕΣ, θέτοντας τις βασικές απαιτήσεις των οποίων η τήρηση συνιστά προϋπόθεση για το κύρος του ΕΕΣ¹⁰. Προβλέπει ότι κάθε ΕΕΣ πρέπει να περιέχει, βάσει του εντύπου που περιλαμβάνεται στο παράρτημα, διαφόρων ειδών στοιχεία, όπως είναι α) ταυτότητα και ιθαγένεια του καταζητούμενου· β) στοιχεία επικοινωνίας της δικαστικής αρχής έκδοσης του εντάλματος· γ) ένδειξη ότι υπάρχει εκτελεστή απόφαση, ένταλμα σύλληψης ή οιαδήποτε άλλη εκτελεστή δικαστική απόφαση της αυτής ισχύος, εμπίπτουσα στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 1 και 2· δ) φύση και νομικός χαρακτηρισμός του αδικήματος, ιδίως όσον αφορά το άρθρο 2· ε) περιγραφή των περιστάσεων υπό τις οποίες τελέσθηκε η αξιόποινη πράξη· στ) την επιβληθείσα ποινή, εάν πρόκειται για τελεσίδικη απόφαση, ή την κλίμακα ποινών που προβλέπεται για την αξιόποινη πράξη από τη νομοθεσία του κράτους μέλους έκδοσης του εντάλματος και ζ), στο μέτρο του δυνατού, λοιπές συνέπειες της αξιόποινης πράξης.

52. Το έντυπο που περιλαμβάνεται στο παράρτημα της απόφασης-πλαisiού περιέχει διάφορα πεδία που πρέπει να συμπληρώνονται. Τα πεδία αυτά δεν αντιστοιχούν επακριβώς στα ειδικότερα εδάφια του άρθρου 8, παράγραφος 1, αλλά καλύπτουν τα ίδια στοιχεία.

53. Τα πεδία β', γ' και ε' στο έντυπο που περιλαμβάνεται στο παράρτημα αποδεικνύουν ότι τα στοιχεία τα οποία ζητούνται αφορούν τη συγκεκριμένη υπόθεση. Βάσει του πεδίου β', η δικαστική αρχή πρέπει να παράσχει συγκεκριμένα στοιχεία όσον αφορά την απόφαση επί της οποίας βασίζεται το ένταλμα. Στο πεδίο γ', η αρχή πρέπει να καταχωρίσει ενδείξεις για τη διάρκεια της ποινής, όπως

9 Για παράδειγμα, μπορεί να υπενθυμιστεί ότι η απόφαση-πλαίσιο ρυθμίζει το δικό της χρονικό πεδίο εφαρμογής με γνώμονα το χρονικό σημείο κατά το οποίο εκδίδονται νέα αιτήματα παράδοσης. Σύμφωνα με το άρθρο 34, παράγραφος 1, τα κράτη μέλη ήταν υποχρεωμένα να συμμορφωθούν με τις διατάξεις της απόφασης-πλαisiού έως τις 31 Δεκεμβρίου 2003. Ως εκ τούτου, το άρθρο 32 προβλέπει ότι οι αιτήσεις που θα παραληφθούν μετά την 1η Ιανουαρίου 2004 θα διέπονται από τους κανόνες που θα θεσπίσουν τα κράτη μέλη για την εκτέλεση της παρούσας απόφασης-πλαisiού.

10 Πρβλ. αποφάσεις της 1ης Ιουνίου 2016, Bob-Dogi (C-241/15, EU:C:2016:385, σκέψεις 63 και 64), και της 6ης Δεκεμβρίου 2018, ΙΚ (Εκτέλεση παρεπόμενης ποινής) (C-551/18 PPU, EU:C:2018:991, σκέψη 43).

(1) «[τη] μέγιστη διάρκεια της στερητικής της ελευθερίας ποινής ή του στερητικού της ελευθερίας μέτρου ασφαλείας που μπορεί να επιβληθεί για την(τις) διαπραχθείσα(-ες) αξιόποινη(-ες) πράξη(-εις)» και (2) [τη] διάρκεια της επιβληθείσας στερητικής της ελευθερίας ποινής ή του επιβληθέντος στερητικού της ελευθερίας μέτρου ασφαλείας και το υπόλοιπο της προς έκτισης ποινής.

54. Το γεγονός ότι η συμμόρφωση προς τις προϋποθέσεις του άρθρου 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαισίου συνδέεται κατ' ανάγκην με τον εφαρμοστέο στην υπόθεση νόμο καθίσταται ακόμη πιο σαφές από το πεδίο ε'. Στο συγκεκριμένο πεδίο, η δικαστική αρχή έκδοσης οφείλει να παράσχει πληροφορίες για τις αξιόποινες πράξεις, στις οποίες περιλαμβάνεται μια «περιγραφή των περιστάσεων τέλεσης της(των) αξιόποινης(-ων) πράξης(-εων), όπου συμπεριλαμβάνονται ο χρόνος (η ημερομηνία και η ώρα), ο τόπος, καθώς και ο βαθμός συμμετοχής του [εκζητούμενου] προσώπου στην(στις) αξιόποινη(-ες) πράξη(-εις)», καθώς και «[η] φύση και [ο] νομικός χαρακτηρισμός της (των) αξιόποινης(-ων) πράξης(-εων) και [η] εφαρμοστέα νομική διάταξη/κώδικας». Αμέσως μετά, το πεδίο ε' του εντύπου αναπαράγει τον κατάλογο των 32 αξιόποινων πράξεων του άρθρου 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαισίου και αναφέρει: «σημειώστε ενδεχομένως με “X” αν πρόκειται για μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες αξιόποινες πράξεις που τιμωρούνται με μέγιστη στερητική της ελευθερίας ποινή ή μέγιστο στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας τριών τουλάχιστον ετών όπως ορίζονται από το δίκαιο του κράτους μέλους έκδοσης του εντάλματος».

55. Θα ήταν αντίθετο προς πάσα λογική να ζητείται από μια δικαστική αρχή έκδοσης να συμπληρώνει το πεδίο ε' με την *εφαρμοστέα* στην υπόθεση νομική διάταξη και, αμέσως μετά, να συμπληρώνει το πεδίο ε', τμήμα (I), με μια διαφορετική νομική διάταξη, *μη εφαρμοστέα* στην ίδια υπόθεση.

56. Η Επιτροπή συνάγει από τα ανωτέρω το συμπέρασμα ότι η δικαστική αρχή έκδοσης, όταν παρέχει στοιχεία, δεν μπορεί να παραπέμπει σε ποινές αυστηρότερες από τις εφαρμοστέες στην κρίσιμη ποινική υπόθεση.

57. Συμφωνώ με την άποψη της Επιτροπής.

58. Τόσο το άρθρο 8, παράγραφος 1, της απόφασης-πλαισίου όσο και τα συγκεκριμένα στοιχεία τα οποία ζητούνται με βάση το έντυπο που περιλαμβάνεται στο παράρτημα αυτής προς εκπλήρωση των απαιτήσεων του εν λόγω άρθρου οδηγούν στο ίδιο συμπέρασμα: τα στοιχεία τα οποία πρέπει να διαλαμβάνονται στο ΕΕΣ αφορούν στο σύνολό τους τα *συγκεκριμένα* πραγματικά περιστατικά, αξιόποινες πράξεις, δικαστικές αποφάσεις και ποινές στην *προκειμένη* ποινική υπόθεση.

59. Τούτο ισχύει έτι περισσότερο όσον αφορά το πεδίο ε' του εντύπου που περιλαμβάνεται στο παράρτημα. Κατά το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο δ', της απόφασης-πλαισίου, το πεδίο ε' πρέπει να συμπληρώνεται ώστε να παρέχονται στοιχεία αναφορικά με την αξιόποινη πράξη, με σκοπό την εφαρμογή του άρθρου 2. Το πεδίο ε' ρητώς απαιτεί πληροφορίες για τις αξιόποινες πράξεις με τις οποίες το ένταλμα «συνδέεται», μια «περιγραφή των περιστάσεων τέλεσης της(των) αξιόποινης(-ων) πράξης(-εων), καθώς επίσης και πληροφορίες ως προς τη «φύση και [τον] νομικ[ό] χαρακτηρισμ[ό] της(των) αξιόποινης(ων) πράξης(-εων) και [την] *εφαρμοστέα νομική διάταξη/κώδικα*»¹¹.

60. Δεν χωρεί καμία αμφιβολία ότι οι απαιτήσεις αυτές αφορούν *τις συγκεκριμένες νομικές διατάξεις που έχουν εφαρμογή* επί των αξιόποινων ποινών με τις οποίες συνδέεται το ένταλμα και ότι αντιστοιχούν στις πραγματικές περιστάσεις που πρέπει να περιγράφονται στο πεδίο ε'. Θα ήταν και πάλι αντιφατικό, αν μη τι άλλο, να αποστούμε ριζικά από τη λογική αυτή όσον αφορά ειδικώς το πεδίο ε', τμήμα (I), και να κατανοήσουμε την παραπομπή σε «αξιόποινες πράξεις που τιμωρούνται με μέγιστη στερητική της ελευθερίας ποινή ή μέγιστο στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας τριών τουλάχιστον ετών», ως εάν αφορούσε στην πραγματικότητα κάποιον μεταγενέστερο νόμο, μη εφαρμοστέο στις αξιόποινες πράξεις με τις οποίες συνδέεται το ΕΕΣ.

¹¹ Η υπογράμμιση δική μου.

61. Κατά την ακροαματική διαδικασία, υπήρξε μια σχετική αντιπαράθεση αναφορικά με την ερμηνευτική αξία του έντυπου που περιλαμβάνεται στο παράρτημα. Είμαι της γνώμης ότι δεν υπάρχει μεγάλο περιθώριο για επιχειρηματολογία ως προς το ζήτημα αυτό. Από τη στιγμή που τα παραρτήματα αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της νομικής πράξης στην οποία επισυνάπτονται, η επίκλησή τους είναι λυσιτελής για την ερμηνεία των διατάξεων στις οποίες αντιστοιχούν¹². Η νομολογία του Δικαστηρίου σαφώς επιβεβαιώνει αυτή την ερμηνευτική αξία, ακριβώς ως προς το έντυπο που περιλαμβάνεται στο παράρτημα της απόφασης-πλαisiού¹³. Το παράρτημα περιλαμβάνει ειδικό έντυπο το οποίο οφείλουν να συμπληρώνουν οι δικαστικές αρχές έκδοσης του εντάλματος σύλληψης, αναγράφοντας τα ειδικώς απαιτούμενα πληροφοριακά στοιχεία¹⁴.

62. Εξάλλου, επ' αυτού δεν υπάρχει καμία αντίφαση μεταξύ των όρων του παραρτήματος στο οποίο περιλαμβάνεται το έντυπο του ΕΕΣ και των συναφών νομικών διατάξεων της απόφασης-πλαisiού. Τουναντίον, ο ειδικός χαρακτήρας των πληροφοριακών στοιχείων που ζητούνται με βάση το έντυπο που περιλαμβάνεται στο παράρτημα, και ιδίως στο πεδίο ε', ενισχύει ακόμη περισσότερο το (αρκετά σαφές κατ' εμέ) συμπέρασμα το οποίο συνάγεται από το άρθρο 8, παράγραφος 1, και το άρθρο 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού, όπως εκτέθηκε ήδη.

63. Ο Procureur-Generaal (γενικός εισαγγελέας) και η Βελγική Κυβέρνηση υποστήριξαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι το πεδίο γ', σημείο 1, του εν λόγω εντύπου, το οποίο αφορά τη «μέγιστη διάρκεια της στερητικής της ελευθερίας ποινής ή του στερητικού της ελευθερίας μέτρου ασφαλείας που μπορεί να επιβληθεί για την(τις) διαπραχθείσα(-ες) αξιόποινη(-ες) πράξη(-εις)», δεν είναι υποχρεωτικό να συμπληρώνεται όταν το ΕΕΣ εκδίδεται για τον σκοπό της εκτέλεσης, αλλά είναι υποχρεωτικό μόνον όταν εκδίδεται για τον σκοπό της άσκησης ποινικής δίωξης.

64. Ομολογουμένως, εάν υπάρχει τελεσίδικη απόφαση, το συγκεκριμένο πεδίο του παραρτήματος, σε συνδυασμό με το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο στ', απαιτεί από τη δικαστική αρχή να συμπληρώσει πληροφορίες μόνον όσον αφορά την επιβληθείσα ποινή¹⁵. Οι πληροφορίες ως προς την κλίμακα ποινών τις οποίες αφορά το πεδίο γ', σημείο 1, ως εκ τούτου, φαίνεται ότι απαιτούνται μόνο στις περιπτώσεις που δεν υπάρχει τέτοια απόφαση, όταν το ΕΕΣ εκδίδεται με σκοπό την άσκηση ποινικής δίωξης¹⁶.

65. Προς το παρόν δεν θα ασχοληθώ με το πεδίο ε'¹⁷, το οποίο και πάλι, εάν ερμηνευτεί σε συνδυασμό με το πεδίο γ', αίρει τις αμφιβολίες που εξέφρασε ο Procureur-Generaal (γενικός εισαγγελέας) και η Βελγική Κυβέρνηση. Ωστόσο, ακόμη και στην περίπτωση κατά την οποία ληφθεί υπόψη μόνον το πεδίο γ', σημείο 1, το γεγονός ότι δεν είναι υποχρεωτικό να αναγράφονται στο συγκεκριμένο πεδίο πληροφορίες ως προς την κλίμακα ποινών όταν δεν έχει επιβληθεί ποινή δεν αρκεί για να γίνει δεκτό ότι κρίσιμος νόμος για την εκτίμηση των προϋποθέσεων του άρθρου 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού είναι άλλος από αυτόν που είναι πράγματι εφαρμοστέος στην υπόθεση.

12 Βλ. για παράδειγμα, ειδικά ως προς το ζήτημα των παραρτημάτων σε νομικές πράξεις δικαστικής συνεργασίας, αποφάσεις της 16ης Σεπτεμβρίου 2015, Alpha Bank Cyprus (C-519/13, EU:C:2015:603, σκέψεις 49 επ.), και της 2ας Μαρτίου 2017, Henderson (C-354/15, EU:C:2017:157, σκέψη 56). Βλ., επίσης, απόφαση της 5ης Ιουλίου 2018, X (C-213/17, EU:C:2018:538, σκέψη 52).

13 Βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις της 1ης Ιουνίου 2016, Bob-Dogi (C-241/15, EU:C:2016:385, σκέψη 44), της 10ης Αυγούστου 2017, Turikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, σκέψη 89), και της 23ης Ιανουαρίου 2018, Piotrowski (C-367/16, EU:C:2018:27, σκέψεις 57 έως 59).

14 Απόφαση της 6ης Δεκεμβρίου 2018, IK (Εκτέλεση παρεπόμενης ποινής) (C-551/18 PPU, EU:C:2018:991, σκέψη 49).

15 Υπέρ της ερμηνείας αυτής συνηγορεί η απόφαση της 6ης Δεκεμβρίου 2018, IK (Εκτέλεση παρεπόμενης ποινής) (C-551/18 PPU, EU:C:2018:991, σκέψεις 48 έως 51).

16 Την ερμηνεία αυτή απηχεί εξάλλου και η ανακοίνωση της Επιτροπής – Εγχειρίδιο για τον τρόπο έκδοσης και εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης (ΕΕ 2017, C 335, σ. 1), όπου ορίζεται ότι σκοπός του πεδίου γ' είναι «να καταγραφεί το γεγονός ότι το ΕΕΣ πληροί τις προϋποθέσεις των κατώτατων ορίων ποινής που προβλέπονται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, της απόφασης-πλαisiού για το ΕΕΣ. Κατά το στάδιο της προδικασίας, το ελάχιστο αυτό όριο θα εφαρμοστεί στην ποινή που θα μπορούσε καταρχήν να επιβληθεί και, όταν απαγγελθεί η ποινή, θα εφαρμοστεί στη διάρκεια της πραγματικής ποινής [...]».

17 Περιγράφηκε στα σημεία 59 και 60 των παρούσων προτάσεων.

66. Αληθεύει ότι το Δικαστήριο στην υπόθεση Piotrowski άντλησε ερμηνευτικά συμπεράσματα από το γεγονός ότι συγκεκριμένα *πληροφοριακά στοιχεία δεν απαιτούνται* από το άρθρο 8, παράγραφος 1, της απόφασης-πλαisiού ή το έντυπο που περιλαμβάνεται στο παράρτημα¹⁸. Ωστόσο, οι λόγοι οι οποίοι εξηγούν γιατί συνέβη αυτό στην υπόθεση Piotrowski δεν συντρέχουν εν προκειμένω.

67. Η υπόθεση Piotrowski αφορούσε την εκτίμηση ενός από τους λόγους υποχρεωτικής άρνησης εκτέλεσης ΕΕΣ¹⁹. Στο πλαίσιο της υπόθεσης Piotrowski, είναι απολύτως λογικό η άρνηση να μπορεί να στηρίζεται μόνο στις πληροφορίες που πράγματι είναι στη διάθεση της δικαστικής αρχής εκτέλεσης μέσω του εντύπου. Αντιθέτως, αντικείμενο της υπό κρίση υπόθεσης δεν είναι κάποιος λόγος υποχρεωτικής μη εκτέλεσης. Η προκειμένη υπόθεση αφορά το κατά πόσο συντρέχει μία από τις προϋποθέσεις εφαρμογής του καθεστώτος μη ελέγχου του διττού αξιοποίνου βάσει του άρθρου 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού. Σε περίπτωση κατά την οποία δεν πληρούται η συγκεκριμένη προϋπόθεση, το ΕΕΣ μπορεί παρά ταύτα να εκτελεστεί κατ' εφαρμογήν μόνον του άρθρου 2, παράγραφος 4.

68. Εξάλλου, από το γεγονός ότι εν προκειμένω το έντυπο που περιλαμβάνεται στο παράρτημα της απόφασης-πλαisiού δεν απαιτεί ρητώς πληροφορίες σχετικές με τη μέγιστη ποινή που μπορεί να επιβληθεί για την αξιόποινη πράξη, διότι έχει ήδη επιβληθεί ποινή, δεν συνάγεται το συμπέρασμα ότι σημείο αναφοράς για τους σκοπούς του άρθρου 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού πρέπει να είναι ο νόμος που είναι εφαρμοστέος κατά τον χρόνο έκδοσης του ΕΕΣ. Το λογικό συμπέρασμα μιας ερμηνείας η οποία αποδίδει τέτοια σημασία στο γεγονός αυτό είναι μάλλον ότι, επειδή δεν απαιτούνται αυτές οι πληροφορίες, δεν ισχύουν οι προϋποθέσεις του ίδιου του άρθρου 2, παράγραφος 2. Η ερμηνεία αυτή ωστόσο θα καθιστούσε κενή περιεχομένου την προϋπόθεση που αφορά τη διάρκεια της ποινής.

69. Στο σημείο αυτό βρίσκεται το γενικό, δομικό πρόβλημα του συγκεκριμένου επιχειρήματος. Ερμηνεύει το περιεχόμενο ενός κριτηρίου που πρέπει να εφαρμοστεί από τη δικαστική αρχή έκδοσης βάσει του άρθρου 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού σε συνάρτηση με το γεγονός ότι το κριτήριο αυτό δεν ελέγχεται από τη δικαστική αρχή εκτέλεσης. Ωστόσο, η αμοιβαία εμπιστοσύνη εδράζεται στην αντίθετη ακριβώς παραδοχή: ο τρόπος λειτουργίας της απόφασης-πλαisiού επιδιώκει την εξισορρόπηση μεταξύ, αφενός, της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και, αφετέρου, του ελάχιστου εναπομένου ελέγχου. Το βάρος της εμπιστοσύνης φέρουν οι αρχές έκδοσης οι οποίες τεκμαίρεται ότι τηρούν αυστηρά τις ουσιαστικές απαιτήσεις που διέπουν το σύστημα ΕΕΣ. Τούτο ισχύει, κατά μείζονα λόγο, στο πλαίσιο του άρθρου 2, παράγραφος 2, όπου η αμοιβαία εμπιστοσύνη λειτουργεί στον υψηλότερο βαθμό, καταργώντας τον έλεγχο του διττού αξιοποίνου όσον αφορά ιδιαίτερα σοβαρά εγκλήματα. Εξάλλου, δεν είναι δυνατόν κατ' επίκληση της αρχής της αμοιβαίας εμπιστοσύνης να απαγορευθεί στη δικαστική αρχή εκτέλεσης να εξακριβώσει την τήρηση των όρων του άρθρου 2, παράγραφος 2, εάν με βάση τα στοιχεία που έχουν τεθεί ενώπιόν της η εν λόγω δικαστική αρχή διατηρεί αμφιβολίες.

18 Απόφαση της 23ης Ιανουαρίου 2018, Piotrowski (C-367/16, EU:C:2018:27).

19 Η υπόθεση αφορούσε τον λόγο υποχρεωτικής μη εκτέλεσης του άρθρου 3, παράγραφος 3, της απόφασης-πλαisiού, σύμφωνα με το οποίο η δικαστική αρχή εκτέλεσης αρνείται την εκτέλεση ενός ΕΕΣ εάν το εκζητούμενο πρόσωπο «δεν μπορεί, λόγω της ηλικίας του, να θεωρηθεί ποινικώς υπεύθυνο για τις πράξεις για τις οποίες εξεδόθη το ευρωπαϊκό ένταλμα συλλήψεως σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους εκτέλεσης». Αφής στιγμής, μεταξύ άλλων, το έντυπο που προβλέπεται στο παράρτημα δεν περιέχει κανένα συγκεκριμένο πληροφοριακό στοιχείο που να παρέχει τη δυνατότητα στις δικαστικές αρχές εκτέλεσης να αξιολογούν τις συμπληρωματικές προϋποθέσεις βάσει των ατομικών περιστάσεων από τις οποίες εξαρτάται η δυνατότητα ποινικής δίωξης ενός ανηλικού δυνάμει του ποινικού δικαίου του κράτους μέλους έκδοσης, το Δικαστήριο έκρινε ότι η δικαστική αρχή εκτέλεσης οφείλει μόνο να εξακριβώσει αν το εν λόγω πρόσωπο έχει συμπληρώσει την ελάχιστη ηλικία προκειμένου να θεωρείται ποινικώς υπεύθυνο, στο κράτος μέλος εκτέλεσης, για τις πράξεις για τις οποίες εξεδόθη τέτοιο ένταλμα, χωρίς να οφείλει να λάβει υπόψη τις ενδεχόμενες συμπληρωματικές προϋποθέσεις. Απόφαση της 23ης Ιανουαρίου 2018, Piotrowski (C-367/16, EU:C:2018:27, σκέψεις 59 και 62).

70. Με αλλά λόγια, το γεγονός ότι το άρθρο 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαίσιου στηρίζεται σε ένα σύστημα «βάσει δήλωσης», με έναν ελάχιστο και *prima facie* απλώς έλεγχο από τη δικαστική αρχή εκτέλεσης²⁰, δεν σημαίνει ότι τα κριτήρια στα οποία στηρίζεται το ίδιο το σύστημα και πρέπει να εφαρμόζει η δικαστική αρχή έκδοσης δεν υπόκεινται σε κανόνες. Το ακριβώς αντίθετο ισχύει: υπάρχουν δύο μόνον προϋποθέσεις, οι οποίες όμως πρέπει να τηρούνται αυστηρά από το κράτος μέλος έκδοσης²¹.

iii) Η λογική και η λειτουργικότητα του συστήματος ΕΕΣ

71. Από την παραπάνω ανάλυση καθίσταται σαφές ότι υπάρχουν επιτακτικοί λόγοι οι οποίοι ανάγονται τόσο στη λογική όσο και στο όλο σύστημα της απόφασης-πλαίσιου και συνηγορούν υπέρ της απόρριψης μιας ερμηνείας που δεν θα δεχόταν ως σημείο αναφοράς για τους σκοπούς του άρθρου 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαίσιου τον νόμο που είναι πράγματι εφαρμοστέος στην ποινική υπόθεση στο πλαίσιο της οποίας ζητείται η παράδοση.

72. Υπάρχουν δύο τουλάχιστον επιπλέον επιχειρήματα τα οποία συνδέονται με τη γενικότερη οικονομία και λειτουργικότητα του συστήματος του ΕΕΣ τα οποία αξίζουν την προσοχή μας.

73. Πρώτον, η αδιαμφισβήτητη αρετή της ερμηνείας του άρθρου 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαίσιου υπό την έννοια ότι παραπέμπει στο δίκαιο που είναι πράγματι εφαρμοστέο στην υπόθεση, είναι ότι προσφέρει ένα *προβλέψιμο* και *σταθερό* πλαίσιο αναφοράς.

74. Αντίθετα, η ερμηνεία την οποία υποστηρίζουν η Ισπανική και Βελγική Κυβέρνηση, καθώς και ο Procureur-Generaal (γενικός εισαγγελέας), ενέχει τον κίνδυνο να καταστεί κινούμενος στόχος το νομικό πλαίσιο στο οποίο στηρίζεται το ΕΕΣ για την εφαρμογή του άρθρου 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαίσιου. Τούτο θα σήμαινε ότι το νομικό πλαίσιο που λαμβάνεται υπόψη βάσει του άρθρου 2, παράγραφος 2, θα μπορούσε να αλλάζει διαρκώς. Αυτό θα μπορούσε να δημιουργήσει μια κατάσταση κατά την οποία τα μεταγενέστερα ΕΕΣ θα εκδίδονται κατ'επίκληση διαφορετικών διατάξεων του εθνικού δικαίου ή διαφορετικών εκδοχών της ίδιας διάταξης, ανάλογα με το μεταβαλλόμενο νομικό πλαίσιο του κράτους μέλους έκδοσης, το οποίο θα διαφέρει προοδευτικά από το νομικό πλαίσιο που ήταν πράγματι εφαρμοστέο στην ποινική υπόθεση. Με εξαίρεση τους (εθνικούς) κανόνες που διέπουν τις προθεσμίες παραγραφής, δεν θα υπήρχαν όρια για δυνητική επανέκδοση ΕΕΣ για τις ίδιες αξιόποινες πράξεις βάσει διαφορετικών νομικών πλαισίων. Μπορούμε λοιπόν εύκολα να φανταστούμε να εκδίδονται με την πάροδο των ετών διαδοχικά ΕΕΣ για τα ίδια πραγματικά περιστατικά τα οποία θα εξακολουθούν να τιμωρούνται βάσει των ίδιων διατάξεων, αλλά που θα αντιμετωπίζονται διαφορετικά από την απόφαση-πλαίσιο κάθε φορά που θα αλλάζει ο εθνικός νόμος.

20 Για τη συζήτηση και τις συνταγματικές επιφυλάξεις όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 2, παράγραφος 2, σε διάφορα κράτη μέλη, βλ., ενδεικτικά, Ambos, K., *European Criminal Law*, Cambridge University Press, Κέμπριτζ, 2018, σ. 432 επ.

21 Παρεμπιπτόντως, οφείλω να ομολογήσω ότι η επιχειρηματολογία του Procureur-Generaal (γενικού εισαγγελέα) και της Βελγικής Κυβέρνησης απεικονίζει με ζωηρά χρώματα την εγγενή ένταση μεταξύ, αφενός, της ορολογίας που χρησιμοποιείται στο σύστημα ΕΕΣ και, αφετέρου, της νομικής διάρθρωσης και λειτουργίας του συστήματος αυτού (όπως άλλωστε και πολλών άλλων συστημάτων αμοιβαίας αναγνώρισης στην Ένωση). Ως κατευθυντήρια αρχή θεωρείται αυτή της (αμοιβαίας) εμπιστοσύνης, την οποία υποτίθεται ότι γεννά και περιφρουρεί ο νόμος. Αλλά όπου υπάρχει εμπιστοσύνη, ο νόμος δεν είναι καν απαραίτητος. Μόνον όταν δεν υπάρχει (πια) εμπιστοσύνη απαιτούνται εκτελεστοί νομικοί κανόνες. Κάποια στιγμή, οι εκτελεστοί νομικοί κανόνες θα μπορούσαν πράγματι να αντικατασταθούν από την αμοιβαία εμπιστοσύνη. Αλλά αυτό μπορεί να συμβεί μόνο σταδιακά και οργανικά σε μια κοινωνική αλληλεπίδραση από τη βάση προς την κορυφή. Η εμπιστοσύνη δεν μπορεί να δημιουργηθεί κανονιστικά με άνωθεν διαταγή.

75. Η εγγενής αστάθεια ενός τέτοιου πλαισίου αναφοράς θα επιτείνονταν έτι περαιτέρω από το γεγονός ότι ο χρόνος έκδοσης του ΕΕΣ μπορεί να εξαρτάται από ποικίλους συγκυριακούς παράγοντες και δεν είναι ενιαίος στην πρακτική των διαφόρων κρατών μελών²².

76. Ο συνδυασμός αυτών των δύο χρονικών μεταβλητών θα μετατρέψει τη λειτουργία του συστήματος σε ένα απρόβλεπτο παιχνίδι μπιλιάρδου, στο οποίο θα ήταν δύσκολο, αν όχι αδύνατο, να εξακριβωθεί αν (θα) συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού.

77. Η έλλειψη σταθερού και αντικειμενικού σημείου για τον προσδιορισμό του δικαίου που διέπει την τήρηση των όρων του άρθρου 2, παράγραφος 2, στο κράτος μέλος έκδοσης θα μπορούσε ακόμη και να οδηγήσει σε επιλογές τακτικής, συμπεριλαμβανομένης της καθυστέρησης έκδοσης ΕΕΣ ενόψει επικείμενων νομικών τροποποιήσεων που θα μπορούσαν να καταστήσουν δυνατή την εφαρμογή του άρθρου 2, παράγραφος 2, αντί του άρθρου 2, παράγραφος 4. Ωστόσο, ένας εύλογα σχεδιασμένος κανόνας θα πρέπει να επιδιώκει να ενθαρρύνει την αντίθετη συμπεριφορά εκ μέρους των εθνικών δικαστικών αρχών, δηλαδή να ζητούν την παράδοση ενός προσώπου γρήγορα και έγκαιρα. Εξάλλου, σε ένα καθαρά υποθετικό σενάριο, δεν θα μπορούσε να αποκλεισθεί πλήρως το ενδεχόμενο κατάχρησης κανόνων που θα ρύθμιζαν τη διαχρονική εφαρμογή και θα οριζόνταν κατ' αυτόν τον τρόπο, διότι θα ήταν δυνατή η εκ των υστέρων τροποποίηση των ορίων της ποινής βάσει του εθνικού δικαίου με σκοπό την εξασφάλιση ή τη διευκόλυνση της παράδοσης συγκεκριμένων εκζητούμενων προσώπων.

78. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, μόνον αυτή η ερμηνεία του άρθρου 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού, υπό την έννοια, δηλαδή, ότι η εν λόγω διάταξη παραπέμπει στον νόμο που έχει εφαρμογή επί των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης προσφέρει ένα απλό, σαφές και προβλέψιμο νομικό πλαίσιο, το οποίο καθορίζεται από τον νόμο που είναι πράγματι εφαρμοστέος στην υπόθεση η οποία συνδέεται με το ΕΕΣ. Με πιθανή (και μόνη) εξαίρεση εκείνη της επέλευσης ευνοϊκότερων για τους κατηγορουμένους μεταγενέστερων τροποποιήσεων του εθνικού ποινικού δικαίου, η οποία θα έχει ως αποτέλεσμα την εφαρμογή της αρχής *lex mitior*, το πλαίσιο αναφοράς θα παραμείνει αμετάβλητο και σταθερό.

79. Δεύτερον, η ερμηνεία που προτείνουν η Ισπανική και η Βελγική Κυβέρνηση και ο Procureur-Generaal (γενικός εισαγγελέας) θα οδηγούσε σε μια μάλλον αντιφατική κατάσταση που θα παρεμπόδιζε την ομαλή λειτουργία του συστήματος του ΕΕΣ και από μία ακόμη άποψη.

80. Το άρθρο 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού εφαρμόζεται σε ΕΕΣ που εκδίδονται με σκοπό τόσο την εκτέλεση όσο και την άσκηση ποινικής δίωξης. Ως εκ τούτου, οι δικαστικές αρχές εκτέλεσης θα ήταν πιθανό να αντιμετωπίσουν καταστάσεις στις οποίες οι νομικές διατάξεις που θα επικαλείται η δικαστική αρχή έκδοσης για τη συμπλήρωση του πεδίου ε' να έρχονται σε αντίθεση με τις πληροφορίες που παρέχονται στο πεδίο ε', σημείο 1, ή με τις συμπληρωματικές πληροφορίες που σημειώνονται στο πεδίο στ'²³. Θα υπήρχε ακόμη και ο κίνδυνος επίκλησης διαφορετικών διατάξεων στα διαφορετικά σημεία του ίδιου του πεδίου ε'. Στην περίπτωση αυτή, οι δικαστικές αρχές εκτέλεσης, οι οποίες θα διαπίστωναν τυχόν ότι σε ένα και μόνο ΕΕΣ σημειώνονται διαφορετικά νομικά πλαίσια, θα μπορούσαν ευλόγως να έχουν αμφιβολίες ως προς την τήρηση των όρων του άρθρου 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού και να κρίνουν αναγκαίο να ζητήσουν συμπληρωματικές

22 Η πρακτική καταδεικνύει ότι το χρονικό σημείο κατά το οποίο εκδίδεται ένα ΕΕΣ ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των διαφόρων κρατών μελών και μπορεί να είναι, για παράδειγμα, η έναρξη της έρευνας, το τέλος της έρευνας, ο χρόνος που επιβάλλεται συνήθως προσωρινή κράτηση, η στιγμή που το πρόσωπο θεωρείται ύποπτο, ή οποιοδήποτε στάδιο της ποινικής διαδικασίας έως το τέλος της δίκης. Βλ. *EAW – Rights. Analysis of the implementation and operation of the European Arrest Warrant from the point of view of defence practitioners*, Council of Bars and Law Societies of Europe/European Lawyers Foundation, Βρυξέλλες/Χάγη, 2016, σ. 25 και 26.

23 Βλ. σημείο 54 των παρούσων προτάσεων.

πληροφορίες από τη δικαστική αρχή έκδοσης²⁴. Ένα τέτοιο ενδεχόμενο θα έθετε σε κίνδυνο την ομαλή λειτουργία του συστήματος ΕΕΣ, εντός του οποίου αιτήματα για συμπληρωματικές πληροφορίες βάσει του άρθρου 15, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαίσίου πρέπει, όπως ορθώς σημειώνει η Ισπανική Κυβέρνηση, να συνιστούν την εξαίρεση και όχι τον κανόνα²⁵.

81. Η ανάλυση που προηγήθηκε μπορεί να συνοψιστεί με το ακόλουθο ειλικρινές ερώτημα: γιατί να αναζητούμε μια αντιφατική ερμηνεία του άρθρου 2, παράγραφος 2, προκαλώντας συστημικά προβλήματα, ενώ αν χρησιμοποιήσουμε ως σημείο αναφοράς τη μέγιστη ποινή που είναι πράγματι εφαρμοστέα στην υπόθεση, έχουμε μια πολύ πιο λογική, εύλογη, προβλέψιμη και πρακτική λύση; Το μοναδικό επιχείρημα που απομένει επ' αυτού και προβάλλεται τόσο από την Ισπανική όσο και από τη Βελγική Κυβέρνηση στηρίζεται σε επίκληση λόγων αποτελεσματικότητας. Θα ασχοληθώ με αυτό ευθύς αμέσως

γ) Ο σκοπός

82. Η απόφαση-πλαίσιο είναι η «ναυαρχίδα» της αμοιβαίας εμπιστοσύνης στη δικαστική συνεργασία των κρατών μελών σε ποινικές υποθέσεις. Σχεδιάστηκε για να αντικαταστήσει το πολυμερές σύστημα έκδοσης και να διευκολύνει την παράδοση των εκζητούμενων προσώπων μεταξύ των κρατών μελών μέσω της καθιέρωσης ενός νέου, απλουστευμένου και αποτελεσματικότερου συστήματος δικαστικής συνεργασίας παραδόσεως το οποίο βασίζεται στην αμοιβαία εμπιστοσύνη. Έχει ως σαφή στόχο τη διευκόλυνση και την επιτάχυνση της δικαστικής συνεργασίας. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης θεωρείται ο ακρογωνιαίος λίθος της συγκεκριμένης νομικής πράξης, οι δικαστικές αρχές έκδοσης θα πρέπει κατά κανόνα να εκτελούν τα ΕΕΣ και να αρνούνται την εκτέλεσή τους μόνον όταν συντρέχει κάποιος από τους λόγους μη εκτέλεσης οι οποίοι απαριθμούνται περιοριστικά στην απόφαση-πλαίσιο και πρέπει να ερμηνεύονται αυστηρά²⁶.

83. Το τελεολογικό επιχείρημα που προέβλεψαν η Βελγική και η Ισπανική Κυβέρνηση επικαλείται την πάγια αυτή νομολογία για να στηρίξει την ερμηνεία του άρθρου 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαίσίου υπό την έννοια ότι η αναφορά στην εφαρμοστέα κατά τον χρόνο έκδοσης του ΕΕΣ νομοθεσία του κράτους μέλους έκδοσης θα εξυπηρετούσε καλύτερα τους σκοπούς της απόφασης-πλαίσίου.

84. Επ' αυτού απαιτούνται, κατ' εμέ, τρεις σημαντικές διευκρινίσεις.

85. Πρώτον, η αποτελεσματικότητα της απόφασης-πλαίσίου, υπό την έννοια ότι διευκολύνει την παράδοση όσο το δυνατόν περισσότερο, δεν είναι η μόνη αξία που επιδιώκεται με τη νομική αυτή πράξη. Τούτο καθίσταται προφανές όχι μόνον από την αιτιολογική σκέψη 12 και το άρθρο 1, παράγραφος 3, όπου υπογραμμίζεται η υποχρέωση σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων στο πεδίο του ΕΕΣ, αλλά και από το γεγονός ότι η απόφαση-πλαίσιο θεσπίζει διαφορετικούς διαδικαστικούς κανόνες και διαφορετικές εγγυήσεις που πρέπει να τηρούνται κατά την εφαρμογή του συστήματος ΕΕΣ. Εάν η αποτελεσματικότητα ήταν η μοναδική αξία η οποία διαπνέει το όλο σύστημα, και άρα υπερίσχυε απέναντι σε όλες τις άλλες αξίες και εκτιμήσεις, γιατί τότε τα διαφορετικά καθεστώτα παράδοσης υπόκεινται σε διαφορετικούς κανόνες και προβλέπουν διαφορετικούς λόγους άρνησης;

86. Δεύτερον, και ίσως ακόμη πιο κρίσιμο στο πλαίσιο της παρούσας υπόθεσης, η αποτελεσματικότητα ενός συγκεκριμένου ΕΕΣ σε μια συγκεκριμένη περίπτωση (*ατομική αποτελεσματικότητα*) δεν πρέπει να συγχέεται με την αποτελεσματικότητα της απόφασης-πλαίσίου (*δομική αποτελεσματικότητα*). Κατά την άποψή μου, η νομολογία του Δικαστηρίου που παρατέθηκε

24 Βλ., όσον αφορά την επ' αυτού αυξημένη εξουσία των δικαστικών αρχών εκτέλεσης, αποφάσεις της 10ης Αυγούστου 2017, Turikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, σκέψη 91), και της 10ης Αυγούστου 2017, Zdziaszek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, σκέψη 103).

25 Πρβλ. απόφαση της 23ης Ιανουαρίου 2018, Piotrowski (C-367/16, EU:C:2018:27, σκέψη 61).

26 Πρβλ. απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, Minister for Justice and Equality (Πλημμέλειες του δικαστικού συστήματος) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, σκέψεις 39 έως 41 και εκεί μνημονεύομενη νομολογία).

από τις δύο κυβερνήσεις αφορά τη δομική αποτελεσματικότητα, ήτοι την ομαλή λειτουργία και λειτουργικότητα του συστήματος του ΕΕΣ αυτού καθεαυτό. Για τους ανωτέρω εκτεθέντες λόγους²⁷, αν ερμηνευόταν το άρθρο 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού υπό την έννοια ότι παραπέμπει στον εφαρμοστέο κατά την έκδοση του ΕΕΣ νόμο, τούτο θα διευκόλυne ίσως την παράδοση στην παρούσα συγκεκριμένη περίπτωση, αλλά σίγουρα δεν θα προωθούσε την ομαλή λειτουργία και τη διαρθρωτική αποτελεσματικότητα του συστήματος ΕΕΣ στο σύνολό του²⁸.

87. Τρίτον, και τελευταίο, η ερμηνεία την οποία υποστηρίζουν η Βελγική και η Ισπανική κυβέρνηση και ο Procureur-General (γενικός εισαγγελέας) καταδεικνύει επίσης για ποιο λόγο η *ad hoc* αποτελεσματικότητα σε μια συγκεκριμένη περίπτωση είναι δύσκολο να μεταφραστεί σε γενικά αποτελεσματικούς και λειτουργικούς κανόνες. Πράγματι, πέραν του εφαρμοστέου στην ποινική υπόθεση νόμου και του νόμου που ισχύει κατά τον χρόνο έκδοσης του ΕΕΣ, στους οποίους εστιάζουν οι παρατηρήσεις στην παρούσα υπόθεση, θα μπορούσαν να προταθούν και άλλες επιλογές, όπως ο νόμος που ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών (ο οποίος μπορεί να μη συμπίπτει με τον εφαρμοστέο στην ποινική υπόθεση νόμο, λόγω της αρχής *lex mitior*)· ο εφαρμοστέος νόμος κατά τον χρόνο παραλαβής του ΕΕΣ από το κράτος μέλος εκτέλεσης· ή ο εφαρμοστέος νόμος τη στιγμή κατά την οποία εκδόθηκε η απόφαση για το ΕΕΣ.

88. Οποιοδήποτε από αυτά τα διαφορετικά νομικά πλαίσια θα μπορούσε, σε μια δεδομένη περίπτωση, να θεωρηθεί ως το πιο αποτελεσματικό προκειμένου να εξασφαλιστεί η παράδοση ενός εκζητούμενου προσώπου, ανάλογα με τον χαρακτηρισμό και την κλίμακα των προβλεπόμενων ποινών και τις περιστάσεις της συγκεκριμένης περίπτωσης. Συνεπώς, εφόσον δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί ως προβλεψιμότητα η γνώση ότι η δικαστική αρχή έκδοσης μπορεί πολύ απλά να επιλέξει κατά το δοκούν οποιοδήποτε νομικό πλαίσιο αναφοράς επιθυμεί για τους σκοπούς του άρθρου 2, παράγραφος 2, καθίσταται προφανές ότι το επιχείρημα το οποίο βασίζεται στην αποτελεσματικότητα της κατά περίπτωση λύσης δεν δημιουργεί ένα προβλέψιμο πλαίσιο αναφοράς.

δ) Ενδιάμεσο συμπέρασμα

89. Τα επιχειρήματα που εξετάστηκαν ανωτέρω, αναφορικά με το γράμμα, το πλαίσιο και τον σκοπό της απόφασης-πλαisiού, οδηγούν στο συμπέρασμα ότι το άρθρο 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού παραπέμπει στον πράγματι εφαρμοστέο στην υπό κρίση υπόθεση νόμο.

90. Το συμπέρασμα αυτό συμβαδίζει άλλωστε με τον τρόπο που θα αντιλαμβανόταν, έστω και μόνο διαισθητικά, την κατάσταση οποιοσδήποτε ποινολόγος ή δικηγόρος. Τα άκρως τεχνικά επιχειρήματα που προβλήθηκαν στο πλαίσιο της παρούσας υπόθεσης δεν πρέπει να γίνουν «τα δέντρα που μας εμποδίζουν να δούμε το δάσος» όπως λέει η παροιμία. Το περίγραμμα του δάσους παραμένει εξαιρετικά απλό: όταν ζητείται η παράδοση συγκεκριμένου προσώπου για συγκεκριμένο αδίκημα, λογικά η μέγιστη διάρκεια της ποινής θα πρέπει να είναι αυτή που εφαρμόστηκε στη συγκεκριμένη περίπτωση και όχι κάποια άλλη που θα μπορούσε δυνητικά να εφαρμοστεί κατά το εθνικό δίκαιο λίγα ή πολλά χρόνια αργότερα.

91. Στα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το Hof van Beroep te Gent (δικαστικό συμβούλιο του εφετείου της Γάνδης) πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, για την εκτίμηση του προβλεπόμενου στη διάταξη αυτή ορίου της μέγιστης διάρκειας της ποινής, η οποία πρέπει να είναι τουλάχιστον 3 έτη, παραπέμπει στον ποινικό νόμο που είναι εφαρμοστέος στο κράτος μέλος έκδοσης επί της συγκεκριμένης αξιόποινης πράξης με την οποία συνδέεται το ΕΕΣ.

²⁷ Σημεία 72 έως 81 των παρούσων προτάσεων.

²⁸ Η μεταφορά που αυτομάτως έρχεται στο νου σε αυτό το πλαίσιο είναι αυτή του στρατηγού ο οποίος, προκειμένου να κερδίσει μια μάχη, είναι διατεθειμένος να χάσει τον πόλεμο.

B. Η αρχή της νομιμότητας

92. Κατά την άποψή μου, η ανάλυση, στο πρώτο μέρος των προτάσεών μου, της λογικής, της λειτουργίας και της δομής του άρθρου 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού παρέχει μια αυτοτελή, επαρκή και τεκμηριωμένη απάντηση στο ζήτημα που έθεσε το αιτούν δικαστήριο. Η αρχή της νομιμότητας, φρονώ, δεν θα μπορούσε να επηρεάσει το συμπέρασμα αυτό. Ωστόσο, δεδομένου ότι τα ενδιαφερόμενα μέρη αναφέρθηκαν στην αρχή αυτή με τις παρατηρήσεις τους και ότι, κατόπιν τούτου, η εν λόγω αρχή αποτέλεσε αντικείμενο εκτενούς συζητήσεως, θα προχωρήσω, για λόγους σαφήνειας και πληρότητας, σε ορισμένες καταληκτικές παρατηρήσεις σχετικά με τις συνέπειες της αρχής της νομιμότητας στην παρούσα υπόθεση.

93. Το εκζητούμενο πρόσωπο προβάλλει με τις γραπτές παρατηρήσεις του επιχειρήματα ερειδόμενα στην αρχή της νομιμότητας. Κατά την άποψή του, η αρχή της νομιμότητας τυγχάνει εφαρμογής στην περίπτωση της εκτέλεσης ενός ΕΕΣ. Η Βελγική και η Ισπανική Κυβέρνηση και ο Procureur-Generaal (γενικός εισαγγελέας) διαφωνούν με τη θέση αυτή. Θεωρούν ότι, σύμφωνα με τον ορισμό της αρχής της νομιμότητας στη νομολογία του Δικαστηρίου, λαμβανομένης υπόψη και της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (στο εξής: ΕΔΔΑ), η αρχή της νομιμότητας δεν έχει εφαρμογή στην προκειμένη περίπτωση. Μολονότι οι γραπτές παρατηρήσεις της Επιτροπής στηρίζονται σε συλλογισμούς που συνδέονται με την αρχή της νομιμότητας, εντούτοις τροποποίησε τη θέση της κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση και διευκρίνισε ότι η αρχή της νομιμότητας δεν είναι κρίσιμη για την ερμηνεία του άρθρου 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού.

94. Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, «η αρχή της νομιμότητας αξιόποινων πράξεων και ποινών (nullum crimen, nulla poena sine lege), όπως αυτή διατυπώνεται, ιδίως, στο άρθρο 49, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του Χάρτη [των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης], η οποία αποτελεί ειδική έκφραση της γενικής αρχής της ασφάλειας δικαίου, ορίζει ότι δεν επιτρέπεται η καταδίκη προσώπου για πράξη ή παράλειψη η οποία δεν ήταν, κατά την ημερομηνία τελέσεώς της, ποινικώς κολάσιμη δυνάμει του εθνικού ή του διεθνούς δικαίου»²⁹. Η αρχή της νομιμότητας επιβάλλει, συνεπώς, να ορίζονται σαφώς στην ενωσιακή νομοθεσία οι αξιόποινες πράξεις και οι αντίστοιχες ποινές. Η προϋπόθεση αυτή πληρούται «όταν ο πολίτης έχει τη δυνατότητα να γνωρίζει, με βάση το γράμμα της συναφούς διατάξεως και, εν ανάγκη, με τη βοήθεια της ερμηνείας που δίδεται στη διάταξη αυτή από τα δικαστήρια, ποιες πράξεις και παραλείψεις επάγονται την ποινική ευθύνη του»³⁰. Η αρχή της μη αναδρομικότητας του ποινικού νόμου αποκλείει, «μεταξύ άλλων, τη δυνατότητα του δικαστή, κατά τη διάρκεια ποινικής διαδικασίας, είτε να επιβάλλει ποινικές κυρώσεις σε συμπεριφορά που δεν απαγορεύεται από εθνικό κανόνα θεσπισθέντα πριν από την τέλεση του εγκλήματος το οποίο αφορά η κατηγορία είτε να επιτείνει το καθεστώς ποινικής ευθύνης αυτών κατά των οποίων στρέφεται μια τέτοια διαδικασία»³¹.

95. Η Ισπανική και η Βελγική Κυβέρνηση και ο Procureur-Generaal (γενικός εισαγγελέας) ισχυρίζονται ότι, εν προκειμένω, η ερμηνεία του άρθρου 2, παράγραφος 2, της αποφάσεως-πλαisiού την οποία υποστηρίζουν δεν συνεπάγεται παραβίαση της αρχής της νομιμότητας. Και τούτο διότι ούτε ο προσδιορισμός της συμπεριφοράς που συνιστά την αξιόποινη πράξη ούτε η εφαρμοστέα ποινή επηρεάζονται με οποιονδήποτε τρόπο. Η επίκληση του νόμου που είναι εφαρμοστέος κατά τον χρόνο έκδοσης του ΕΕΣ ως σημείου αναφοράς δεν θα αλλάξει την κατάσταση ως προς τον εφαρμοστέο στην

29 Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 20ής Δεκεμβρίου 2017, Vaditrans (C-102/16, EU:C:2017:1012, σκέψη 50).

30 Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 3ης Ιουνίου 2008, The International Association of Independent Tanker Owners κ.λπ. (C-308/06, EU:C:2008:312, σκέψη 71 και εκεί μνημονεύομενη νομολογία). Βλ., ιδίως, απόφαση της 3ης Μαΐου 2007, Advocaten voor de Wereld (C-303/05, EU:C:2007:261, σκέψη 50).

31 Απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 2017, M.A.S. και M.B. (C-42/17, EU:C:2017:936, σκέψη 57 και εκεί μνημονεύομενη νομολογία).

ποινική υπόθεση νόμο. Θα χρησιμοποιηθεί μόνο για τους σκοπούς της εφαρμογής μιας νομικής πράξης δικαστικής συνεργασίας. Οι εν λόγω κυβερνήσεις ισχυρίζονται ότι, κατά τη νομολογία του ΕΔΔΑ, η αρχή της νομιμότητας δεν έχει εφαρμογή σε περιπτώσεις διεθνούς συνεργασίας για την εκτέλεση ποινικών κυρώσεων.

96. Συμμερίζομαι την άποψη αυτή. Κατά τη νομολογία του ΕΔΔΑ, οι περιστάσεις της υπό κρίση υπόθεσης δεν εμπίπτουν στην προστασία του άρθρου 7 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (στο εξής: ΕΣΔΑ). Ομολογουμένως, η νομολογία δέχεται ότι η διάκριση μεταξύ «ποινής» (του «ουσιαστικού» στοιχείου, το οποίο θα έπρεπε να καλύπτεται από το άρθρο 7, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ) και μέτρου που αφορά την εκτέλεση ή την επιβολή ποινής (το οποίο προσιδιάζει μάλλον στα στοιχεία της «διαδικασίας») δεν είναι σαφής³². Ωστόσο, από την πάγια νομολογία του ΕΔΔΑ προκύπτει ότι η εφαρμογή διαφορετικών νομικών πράξεων διεθνούς συνεργασίας για την εκτέλεση ποινικών κυρώσεων δεν αφορά την ίδια την ποινή, αλλά την εκτέλεσή της, οπότε παραμένει εκτός του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 7 της ΕΣΔΑ.

97. Για παράδειγμα, στην υπόθεση Szabó κατά Σουηδίας, το ΕΔΔΑ έκρινε ότι δεν ανέκυπτε ζήτημα εμπίπτον στο άρθρο 7 της ΕΣΔΑ ακόμη κι αν κατά τον χρόνο κατά τον οποίο ο αιτών διέπραξε την αξιόποινη πράξη, το συμπληρωματικό πρωτόκολλο της συμβάσεως για τη μεταγωγή των καταδίκων³³ δεν είχε ακόμη κυρωθεί από τη Σουηδία και η μεταγωγή είχε αρνητικές επιπτώσεις στην υπό όρους απόλυσή του. Το ΕΔΔΑ έκρινε ότι η μεταγωγή του αιτούντος ή, ακόμη πιο συγκεκριμένα, οι διατάξεις για την υπό όρους απόλυση –οι οποίες ήταν αυστηρότερες στην Ουγγαρία από ό,τι στη Σουηδία– δεν δύνανται να θεωρηθούν ως «ποινή» υπό την έννοια του άρθρου 7 της ΕΣΔΑ καθώς τα ζητήματα της απόλυσης υπό όρους αφορούσαν *την εκτέλεση της ποινής*³⁴. Το ΕΔΔΑ επιβεβαίωσε την προσέγγιση αυτή όσον αφορά την απόφαση-πλαίσιο κρίνοντας ότι «η παράδοση [...] [δεν συνιστά] ποινή επιβαλλόμενη [...] για τη διάπραξη ενός αδικήματος, αλλά διαδικασία που σκοπό έχει να καταστήσει δυνατή την εκτέλεση μιας απόφασης σε [άλλο κράτος μέλος]»³⁵.

98. Σε συμφωνία με την προσέγγιση αυτή, το ΕΔΔΑ εκτιμά ότι δεν ανακύπτει οποιοδήποτε πρόβλημα επειδή εφαρμόζονται διαφορετικές νομικές πράξεις διεθνούς συνεργασίας σε αξιόποινες πράξεις που τελέστηκαν ή σε αποφάσεις που εκδόθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος τους στο ίδιο κράτος³⁶. Η θέση αυτή έχει επιβεβαιωθεί και όσον αφορά το ΕΕΣ³⁷.

99. Αυτός ο τρόπος ερμηνείας της αρχής της νομιμότητας έχει συμβάλει εξάλλου και στη διαμόρφωση της νομολογίας του Δικαστηρίου στο πεδίο του ΕΕΣ. Στην υπόθεση *Advocaten voor de Wereld*, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι καίτοι το άρθρο 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαισίου καταργεί τον έλεγχο του διττού αξιοποίνου για τις διαλαμβανόμενες στη διάταξη αυτή κατηγορίες αξιόποινων

32 Βλ., για τη συζήτηση αυτή, προτάσεις μου την υπόθεση *Scialdone* (C-574/15, EU:C:2017:553, σημείο 151), με παραπομπή στην απόφαση του ΕΔΔΑ της 21ης Οκτωβρίου 2013, *Del Río Prada* κατά Ισπανίας [τμήμα μείζονος συνθέσεως] (CE:ECHR:2013:1021JUD004275009, §§ 85 επ. και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

33 Συμπληρωματικό πρωτόκολλο της συμβάσεως για τη μεταγωγή των καταδίκων, της 18ης Δεκεμβρίου 1997 (European Treaty Series No. 167).

34 Απόφαση του ΕΔΔΑ της 27ης Ιουνίου 2006 (CE:ECHR:2006:0627DEC002857803), σχετικά με το παραδεκτό. Βλ. επίσης, όσον αφορά το συμπληρωματικό πρωτόκολλο της συμβάσεως για τη μεταγωγή, επί του παραδεκτού αποφάσεις του ΕΔΔΑ της 27ης Ιουνίου 2006, *Csozászanski* κατά Σουηδίας (CE:ECHR:2006:0627DEC002231802), της 6ης Σεπτεμβρίου 2011, *Müller* κατά Τσεχικής Δημοκρατίας (CE:ECHR:2011:0906DEC004805809), και της 23ης Οκτωβρίου 2012, *Ciolek* κατά Πολωνίας (CE:ECHR:2012:1023DEC000049810). Βλ., για άλλες περιπτώσεις διεθνούς συνεργασίας, απόφαση του ΕΔΔΑ της 5ης Ιουλίου 2007, *Saccoccia* κατά Αυστρίας, (CE:ECHR:2007:0705DEC006991701), σχετικά με το παραδεκτό.

35 Απόφαση του ΕΔΔΑ της 7ης Οκτωβρίου 2008, *Monedero Angora* κατά Ισπανίας (CE:ECHR:2008:1007DEC004113805, § 2), σχετικά με το παραδεκτό. Βλ., επίσης, απόφαση του ΕΔΔΑ της 23ης Οκτωβρίου 2012 *Giza* κατά Πολωνίας (CE:ECHR:2012:1023DEC000199711, §§ 30 έως 34), σχετικά με το παραδεκτό.

36 Αποφάσεις του ΕΔΔΑ της 27ης Ιουνίου 2006, *Szabó* κατά Σουηδίας (CE:ECHR:2006:0627DEC002857803), σχετικά με το παραδεκτό, και της 6ης Σεπτεμβρίου 2011, *Müller* κατά Τσεχικής Δημοκρατίας (CE:ECHR:2011:0906DEC004805809), σχετικά με το παραδεκτό.

37 Απόφαση του ΕΔΔΑ της 7ης Οκτωβρίου 2008, *Monedero Angora* κατά Ισπανίας (CE:ECHR:2008:1007DEC004113805, § 2), σχετικά με το παραδεκτό.

πράξεων, ο ορισμός των εν λόγω πράξεων και ο καθορισμός των εφαρμοστέων ποινών εξακολουθεί να γίνεται βάσει της νομοθεσίας του κράτους μέλους που εξέδωσε το ένταλμα³⁸. Η απόφαση αυτή υπογράμμισε με έμφαση την αμοιβαία εμπιστοσύνη και το γεγονός ότι η συμμόρφωση με την αρχή της νομιμότητας πρέπει να διασφαλίζεται από το κράτος μέλος έκδοσης.

100. Ως εκ τούτου, προκύπτει ότι, κατά τη νομολογία τόσο του Δικαστηρίου όσο και του ΕΔΔΑ, η εξέταση του δικαίου του κράτους μέλους έκδοσης κατά τον χρόνο έκδοσης του ΕΕΣ, προκειμένου να εκτιμηθεί η προϋπόθεση που αφορά τη διάρκεια της ποινής του άρθρου 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού, δεν παραβιάζει την αρχή της νομιμότητας, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 49 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ερμηνεύεται σύμφωνα με το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 7 της ΕΣΔΑ. Και τούτο διότι, στο πλαίσιο ποινικής υπόθεσης, μια τέτοια ερμηνεία δεν θα οδηγούσε στην επιβολή ποινής η οποία δεν είχε προβλεφθεί από το κράτος μέλος έκδοσης κατά τον χρόνο τέλεσης των αξιόποινων πράξεων.

101. Πάντως κρίνω σκόπιμες τρεις ακόμη παρατηρήσεις.

102. Πρώτον, πέρα από την αυστηρή ερμηνεία του πεδίου εφαρμογής της αρχής της νομιμότητας, η εξέταση της αρχής της ασφάλειας δικαίου ενισχύει έτι περαιτέρω την ερμηνεία του άρθρου 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού που προτείνεται στο σημείο 91 των παρουσών προτάσεων. Αληθεύει ότι σύμφωνα με την αρχή αυτή, πέρα από το αυστηρά οριοθετημένο πεδίο του ορισμού των αξιόποινων πράξεων και του καθορισμού των ποινών, η ενωσιακή νομοθεσία αλλά και η εθνική νομοθεσία, δυνάμει της οποίας αυτή μεταφέρεται στις εσωτερικές έννομες τάξεις, πρέπει να είναι σαφής, η δε εφαρμογή της προβλέψιμη από τους πολίτες, ιδίως στον τομέα του ποινικού δικαίου. Η επιταγή αυτή πρέπει να τηρείται με ιδιαίτερη αυστηρότητα, οσάκις πρόκειται για διατάξεις που ενδέχεται να έχουν επιπτώσεις στα άτομα³⁹. Τούτο ισχύει όχι μόνο για τους κανόνες του ουσιαστικού ποινικού δικαίου αλλά και για τις δικονομικές διατάξεις, όπως είναι η απόφαση-πλαisiό, η εφαρμογή των οποίων μπορεί να επιφέρει στέρηση της ελευθερίας του εκζητούμενου προσώπου⁴⁰.

103. Σε αυτό το ευρύτερο πλαίσιο η νομολογία περί ασφάλειας δικαίου απαιτεί να είναι οι διατάξεις του δικαίου των κρατών μελών διατυπωμένες με σαφήνεια, ώστε να καθίσταται δυνατό στα ενδιαφερόμενα πρόσωπα να γνωρίζουν τα δικαιώματά και τις υποχρεώσεις τους κατά τρόπο σαφή και ακριβή και στα δικαιοδοτικά όργανα να διασφαλίζουν την τήρησή τους. Η απρόβλεπτη κατάσταση που θα ανέκυπτε αν η όχι απολύτως σαφής διατύπωση του άρθρου 2, παράγραφος 2, ερμηνευόταν με τέτοιον τρόπο ώστε ο κρίσιμος νόμος για την εκτίμηση της προϋπόθεσης που αφορά τη διάρκεια της ποινής να μπορεί ακολούθως να αλλάζει ανά πάσα στιγμή δεν θα συμβιβαζόταν με τις απαιτήσεις σαφήνειας και προβλεψιμότητας που επιβάλλονται από την αρχή της ασφάλειας δικαίου.

104. Δεύτερον, μολοντί αληθεύει ότι το Δικαστήριο έκρινε στην υπόθεση *Advocaten voor de Wereld* ότι το άρθρο 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού δεν αντιβαίνει προς την αρχή της νομιμότητας, εντούτοις η κρίση του εδράζεται στην παραδοχή ότι ο ορισμός των εν λόγω αξιόποινων πράξεων και ο καθορισμός των εφαρμοστέων ποινών «εξακολουθεί να γίνεται βάσει της νομοθεσίας του κράτους μέλους που εξέδωσε το ένταλμα, το οποίο, όπως άλλωστε ορίζεται στο άρθρο 1, παράγραφος 3, της εν λόγω αποφάσεως-πλαisiό, οφείλει να σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις θεμελιώδεις αρχές του δικαίου, όπως διατυπώνονται στο άρθρο 6 της Συνθήκης ΕΕ, και, επομένως, την

38 Απόφαση της 3ης Μαΐου 2007, *Advocaten voor de Wereld* (C-303/05, EU:C:2007:261, σκέψη 53).

39 Βλ., επί παραδείγματι, απόφαση της 9ης Ιουλίου 2015, *Salomie και Oltean* (C-183/14, EU:C:2015:454, σκέψη 31 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

40 Η νομιμότητα, ευρύτερα νοούμενη (υπό την έννοια της νομιμότητας και σε σχέση με την έννοια του κράτους δικαίου), αποτυπώνεται στη νομολογία του Δικαστηρίου σε σχέση με ορισμένα στοιχεία που δεν αφορούν τον ορισμό των εγκλημάτων και των ποινών, όπως οι κανόνες σχετικά με αρχές που είναι αρμόδιες να επιβάλλουν κυρώσεις. Βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις της 1ης Οκτωβρίου 2015, *Weltimmo* (C-230/14, EU:C:2015:639, σκέψη 56), και της 17ης Ιανουαρίου 2019, *Dzivev κ.λπ.* (C-310/16, EU:C:2019:30, σκέψεις 34 και 35). Ομοίως, οι απαιτήσεις για σαφήνεια και ακρίβεια ισχύουν γενικώς για τον «νόμο» που προβλέπει περιορισμούς στα θεμελιώδη δικαιώματα. Βλ. αποφάσεις της 17ης Δεκεμβρίου 2015, *WebMindLicenses* (C-419/14, EU:C:2015:832, σκέψη 81), και της 17ης Ιανουαρίου 2019, *Dzivev κ.λπ.* (C-310/16, EU:C:2019:30, σκέψη 40).

αρχή «ουδεμία ποινή άνευ νόμου»⁴¹. Οι προϋποθέσεις που θέτει η διάταξη αυτή όσον αφορά τον χαρακτηρισμό των αξιόποινων πράξεων, καθώς και η σοβαρότητα των πράξεων αυτών, σε συνάρτηση με την κλίμακα ποινών στο κράτος μέλος έκδοσης, πρέπει να εφαρμόζονται με τον υψηλότερο βαθμό ασφάλειας δικαίου. Συγκροτούν τη βάση της εμπιστοσύνης που απαιτείται από το κράτος μέλος εκτέλεσης και από την οποία εξαρτάται πλήρως η επιτυχία της απόφασης-πλαίσιου ως συστήματος.

105. Τέλος, είναι σαφές με βάση την πρόσφατη νομολογία του Δικαστηρίου ότι τα κράτη μέλη υιοθετούν διαφορετικές προσεγγίσεις όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής της αρχής της νομιμότητας⁴². Αυτές οι διαφορετικές προσεγγίσεις μπορούν επίσης να αντηχούν στην εξέταση των διαφορετικών προϋποθέσεων εφαρμογής των μέσων δικαστικής συνεργασίας στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, ιδίως της απόφασης-πλαίσιου. Μια ερμηνεία της επίμαχης διάταξης, όπως αυτή που προτείνουν η Ισπανική και η Βελγική Κυβέρνηση και ο Procureur-Generaal (γενικός εισαγγελέας), κινδυνεύει να έρθει σε σύγκρουση με ορισμένες από τις εθνικές αντιλήψεις περί της αρχής της νομιμότητας σε έναν τομέα όπου η απόφαση-πλαίσιο αυτή καθαυτήν δεν παρέχει μια αδιαμφισβήτητη απάντηση⁴³.

Γ. Καταληκτικές παρατηρήσεις

106. Έχοντας προτείνει ήδη την απάντηση που πρέπει, κατά την άποψή μου, να δοθεί στο συγκεκριμένο προδικαστικό ερώτημα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο, κρίνω ότι είναι χρήσιμο να υπενθυμίσω, αντί συμπεράσματος, τι *δεν αφορά* η υπό κρίση υπόθεση όπως τέθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου.

107. Πρώτον, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι λόγω των πραγματικών περιστατικών και του νομικού πλαισίου της ποινικής υπόθεσης στο κράτος μέλος έκδοσης τίθεται ζήτημα προσβολής του θεμελιώδους δικαιώματος της ελευθερίας έκφρασης. Πάντως, η υπόθεση όπως υποβάλλεται στην κρίση του Δικαστηρίου δεν θίγει ούτε τέτοιου είδους ζητήματα ούτε την ουσία των καταδικαστικών αποφάσεων των οποίων η εκτέλεση επιδιώκεται με το επίμαχο ΕΕΣ.

108. Δεύτερον, η υπό κρίση υπόθεση δεν αφορά ούτε την εκτίμηση της πρώτης προϋπόθεσης για την εφαρμογή του άρθρου 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαίσιου: μπορεί η αξιόποινη πράξη της «εξύμνησης της τρομοκρατίας και του εξευτελισμού των θυμάτων της τρομοκρατίας», όπως ορίζεται στον ισπανικό Ποινικό Κώδικα, να υπάγεται αυτομάτως στην «τρομοκρατία», η οποία είναι μία από τις 32 αξιόποινες πράξεις που περιλαμβάνονται στον κατάλογο του άρθρου 2, παράγραφος 2;

109. Τρίτον, η απάντηση που δόθηκε στα προδικαστικά ερωτήματα της υπό κρίση υπόθεσης δεν ασκεί καμία επιρροή σε άλλες πτυχές της υπόθεσης που είναι εξίσου κρίσιμες για την πιθανή θετική έκβαση του συγκεκριμένου ΕΕΣ, όπως η εξέταση της παράδοσης για τα άλλα δύο αδικήματα για τα οποία ζητήθηκε παράδοση ή η εκτίμηση, εκ μέρους της δικαστικής αρχής εκτέλεσης, περί του κριτηρίου του διπλού αξιοποίνου του άρθρου 2, παράγραφος 4, της απόφασης-πλαίσιου όσον αφορά τις τρεις αξιόποινες πράξεις.

41 Απόφαση της 3ης Μαΐου 2007, *Advocaten voor de Wereld* (C-303/05, EU:C:2007:261, σκέψη 53). Η υπογράμμιση δική μου.

42 Απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 2017, *M.A.S. και M.B.* (C-42/17, EU:C:2017:936, σκέψη 60).

43 Ένα καλό παράδειγμα αυτής της πολυμορφίας δίνουν οι συζητήσεις εντός του Συμβουλίου της Ευρώπης, στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής επιτροπής για προβλήματα εγκλημάτων (CDPC). Οι συζητήσεις σχετικά με το χρονικό σημείο αναφοράς κατά την εξέταση του διττού αξιοποίνου όσον αφορά τις αιτήσεις έκδοσης δείχνουν ότι πολλά κράτη μέλη θεωρούν ότι, για λόγους που άπτονται της αρχής της νομιμότητας, το κρίσιμο χρονικό σημείο πρέπει να είναι εκείνο των πραγματικών περιστατικών που στοιχειοθετούν το αδίκημα, ενώ άλλα κράτη μέλη θεωρούν ότι πρέπει να συμπίπτει με την υποβολή αίτηση έκδοσης, προκειμένου να προάγεται η δικαστική συνεργασία. Βλ. *Compilation of Replies to the questionnaire on the reference moment to be applied when considering double criminality as regards extradition requests*, PC-OC(2013)12Bil.Rev3, European Committee on Crime Problems, Committee of Experts on the Operation of European Conventions on Co-operation in Criminal Matters, Στρασβούργο, 25 Νοεμβρίου 2014.

110. Τέταρτον, κρίνεται σκόπιμο επίσης να υπομνησθεί ότι, λόγω των πιθανών πρακτικών και συστημικών συνεπειών, η ανάλυση με αντικείμενο τον προσδιορισμό της σχετικής (χρονικής φύσης) εφαρμοστέας νομοθεσίας όσον αφορά *το κράτος μέλος έκδοσης* βάσει του άρθρου 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού δεν μπορεί να εφαρμοστεί αυτούσια και ως προς την ερμηνεία του άρθρου 2, παράγραφος 4⁴⁴.

V. Πρόταση

111. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω παρατηρήσεων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα που του υπέβαλε το Hof van Beroep te Gent (εφετείο Γάνδης, Βέλγιο) ως ακολούθως:

Το άρθρο 2, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαisiού 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, για την εκτίμηση του προβλεπόμενου στη διάταξη αυτή ορίου της μέγιστης διάρκειας της ποινής, η οποία πρέπει να είναι τουλάχιστον 3 έτη, παραπέμπει στον ποινικό νόμο που είναι εφαρμοστέος στο κράτος μέλος έκδοσης επί της συγκεκριμένης αξιόποινης πράξης με την οποία συνδέεται το ΕΕΣ.

⁴⁴ Όπως εκτέθηκε στα σημεία 45 έως 47 των παρουσών προτάσεων.